

سايرآ نارجددينه حبيب
اساطير
اشعاره
ليزيك شعري

بها ٤٠ ريال

حبيب ساھر

كوشن

KÖVŞEN

۲۰۰۰
۱۳۱۶
۴۳۱۶

کوشن

K Ō V S E N

حبیب سہاہرین اثری

..... اکین لر گووه رنده ، آغا
جلار گلاننده من موز نیا دان ، ایشقلی
عالمه گلدم... بشیک منی سیخار کن ،
اومنی بوغار کن آتام منه لای لای
دندی ...
آناعین سوتی منه جان وهددی ،
اومنی اوپر کن دودا قلازیم ، اوزوم ،
گوزوم آلر نکه بو یا ندی! ایچیم یا ندی!
بیله لیکله بختیم ، ظالمیم او یا ندی.
بوی آتدیم .. بش یا شا چاتدیم . کند
یمرده فرطنا قوبدو! آتام ، بیس گتجه ،
پا بن گتجه سی ، قوناق گندی، بیس داها
اؤوه گری و نمدی ... یتیم قالدیم
سینیق لامپا یا قدیق ، آلمیز اکو هنه
کچه سالدیق ، آجایق کوردوک ،
کورلوق چکدیک.. هی. باتمش دنیا!
نه کونار کوردوک! بو بودوک... مکتب

درويش ليك له ، قنددريك اه آيشا

ماديم .. ايكي بول آراسندا قالديم :

بيير طرفده ، تصوفون رمزلى ، قارا نلىق

ديئاسى ، بيير طرفده ايسه گوشله يازلايان

ره آل عالم گوردوم ، آتيمى ايشيتا

سوردوم ! ماهنى سويله ديم ، شمر

يازديم ، يازديم ، بوزدوم ... يادلارمنى

دانديلار ، ائللرمنى آنديلار ، آلتيشلا-

ديلار ...

من ، يولومو ياپهيشام ، ايشيق عالم

اورا دادا ، شن گونلر ، آزا دا ائللر اورا-

دادر .. دنيا بيله اولمالى ...

لرده ، مدرسه لر ده موهومات لاياشيبيرى

تولاديلار ، بييرى آرتغين سالديلار ..

دنديلر كنى اولدوزى كورا اولارين ،

بختى ده قارا اولور ، قول اولور ...

داخما داياتسين گر كه ، دنيا بى آتسين

گر كه ، بويو كلره حرمت ، ارباب

لارا خدمت ائديب ، بيير پارچا چوزه

كله ، بيير كوزه سوايله كچينسين ،

آلاهاشكر ايلمسين ..

عربيات جانمى سيقدى ، ادبيات

ايسه اميدانومى يخدى دنيا بىش كوندور

دئدى ، گوزالرده وفا يوق ، حياتدا

چنا چوق ، اوزونه گل ! ديرده اوتور ،

سواشندا چادر قورور ، شراب آيچ ، قيون چك

حياتين اوزونه ، آت توپور چك !

هریر ایشیق ، هریر آغ ، عمر قیسا ، یول اوزاق

۲.

ایستی ائوده ، بک خانلار ، جام آردیندان باخانلار ،
بلکه آی دان خوشلا نیر یوری بر جنت سانیر
برچوخ ، رسام اولانلار ، اینجه فکره دالانلار ،
بلکه قالین میشه دن ، قارلی ، آیدین گنجه دن :
گوزل شکل چکیر لیر ، قیزیل شراب ایچر لیر...

کورک ایچنده او توران ، شعر قوشوب ، ساز چالان
خیالپرست شاعر لیر ، آیا باخیب سوزدیردیر
گوره رداغا آی قونموش ، آی اونوندن اوچور قوش
گوره ببولیت قنار ساچیر ، سانکی آغاج گل آچیر

گنجه بر قوش سس سالیر ، کولک اسیب ، ساز چالیر
بودور ، اوزاق بر کتده ، یولدان ایراق بر کتده ،
ساری ایشیق گورونوز ، بودور ، دوشونور :
کیملر اولموش؟ کیملر ساغ؟ آمان آلاه ، یول اوزاق !
تندییر یانیس ، پیشیر آش گلمیش قوناق یار ، یولداس

۷

یولیچو

۱.

نه بوران وار ، نه دومان قارلار اوسته قیزیل قان
شاخدا کسیر قلنج تک داغدان اسیر سرت کولک
میشه لیکلر ایچ ایچه چا یرلار اولموش کچه
داغ اوسته آی قونمو شدر آی شاخدادان دونمو شدر
آی دا ، داغ دا ، حیات یوخ جانلیلارین دردی چوخ !
آی ایشیقی آینا در کولگه لری اوینا در
یولیچو یولدا قالیبدر یولا کولگه سالیبدر
بر کتلی در ، سایان دان ، اوزاق دوشموش کروان دان
لوت در ، آج در ، چوخ آریق آیا غندا وار چاریق ..

قارلی داغدان ، یل اسیر شاخدا قلنج تک کسیر !
قوردلار ، قوشلار یووا دا بر حیوان یوخ او وادا
میشه لیکنه قورت اولور بودور ، اولوم اوبولور ..
او . قورتلار دالا شمش قورتلار او نوندن قاقمیش
بارا سندان آخیر قان ! بوزار میشدر سویو قندان

۶

باغداگل

چوراخ بر کند ده
 باغ داگل، دگدی
 بالچیق بر داخمادا ،
 آنا دان دوغولموش ،
 از لمن قول ایمیش!

خانین تبعه سی ،
 تانری نین بنده سی ،
 او یما غین غنچه سی
 قره شین و گوزل ،
 قاراگون لر کوردی
 ساچلارینی هوردی ...
 باباسی شاهسون ،
 بختی ، طالعی ، آه!
 اورپه گین یل آتدی ،
 خان گوزونه چاتدی!

اون ایکی یاشندا ،
 گوزو باعلی قیزی ،
 اوره گینده سیزی ،
 زاموسی آتدی یلار !
 بر خانانا ساتدی یلار ،

آللاهین گونو لی
 گلننده یارانمیش

آنام منی گوزله یسر
 قیزیم منی اوزله یر ا...
 یقین ، یرلر بولو نموش
 بخت اولدوزو گورو نموش
 بیرجه قانیم آخما سا !
 قارا اولوم چاتما سا ...
 قارلار اریر ، چای داشار
 با شیمیزدان گون آشار
 با غلار ییمیز گل لیه نر
 سحر اولار ، گون دونر ...
 تارلا بزیم ، باغ بزیم ،
 چوره ک بزیم ، یاغ بزیم ...

- ۳ -

نه بوران وار ، نه دومان ،
 یسا راسندان آخیر قن
 یولدان ایشیق گور و نور ،
 گوزو یا شلا بهورو نور !
 بو دور ، ایتلر هورور لر ،
 قور تلار او نو گورور لر ...
 آی ، همیشه ده ، سولیمور ،
 ندن سحر او لیمور ؟

دومان دوتموش هریری ،
 کیملر اولموش ؟ کیم دیری ؟
 قور تلار ، گنجه ، اولاشمیش ،
 قارلار قانا بولا شمیش ،
 قوشلار یمک آختار یر ،
 برشتی یولدا بوزار یر ! ...

«۱» اوزله مک : آرزواتمک

طهران گنجه ساعت ۱۰، ۱۹ دی آیی ۱۳۴۲

« باغدا گل » ی ، آنا
قیزیل پولاساتار ،

نندن ایلمر قارقیش ؟
قازانلیغا . آتار ؟ ..

ناغیلا ردا گلیمیش
توراسالار صدف ،
توللا یار پالچیغا

او ، بر آرتق شئی در ،
سنیق ، بر تبق شئی در ..

کوله لرد یاری ،
گوزللی نیلر ؟

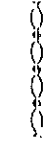
گوروب گنج چوبانی
قیز یولوندان جایدی ..

خائین آروا دلاری
اوزونه توپوروپ ،
آجی اولدی سونو :

اؤونه دوندی قیز ،
« باغدا گل » گون ، بگون

« قالا » لار بزه نسین :
طهران لار دوزلسین :
« باغدا گل » گنجه لر ،
« آبی » خوش گچی نیر !

طهران بهمن آیی ۱۳۴۲

بايات لار

بېچلرمېش مخمل دون جووانالاردين بويونسا
اوزاق ائللر گلرمېش قيز گالين لىرتويونسا

ائىل شاعرى ، قوشارمېش « باياتى » لار ، ما هنى لار
هر شعرينده گولر مېش قيزيل خزان ، گوى بهار

قالاق ، قالاق اودياخېب گنجىلر بوتون او ينار مېش
تويوسا گلن قو جسالار : كچن گو نو انار مېش . .

شام يانار مېش ائو لرده ، داغدا گه وهن چراغى
سوسله نېلمېش ايپك له ايشيق ، گلدين او تاغى

« باياتلار » ين دوريندن زمان آشمېش ، گون كچمېش
ائللر اولسوم نىمدن : آجى ، آجى مى ايچمېش !

لىكن ، طوفان قوپوشسا : قوروما مېش كوكوموز
بوداق وه رر ، گل آچار بهار و قيش كوكوموز

« عاشق » شعرى ، ائللرى ائدر مېش سه بيقرار
يازار « ساهر » بوگونه ، عصره او يعون ما هنى لار

ساز شاعرى ، قديم لر ديبير مېش سه « باياتى »
منده « باياتى » لارلا : ديزيلدهرم « باياتى » . .

طهران گنجه ساعت ۷-۶ دى آيى ۱۳۴۲

بر گون وارمېش ؛ بر گون يوق ،
يازدان ، ياي دان سونرادا
گورونر مېش يايىز ، قيش

گوم گوى خزر سويوندا
چادرلارين ايچنده :
ياشار ميشلار « باياتلار »

بر گون ينه ، بو گون تىك ،
يا يلاقلارى بزهرمېش ،
ياشيل چمن ، آل چيچىك

چنار كولاگه سالارمېش ،
يردن قالخېب ، هوادا ،
هم پايىزىن ؛ هم يازىن
« تورغاي » چالارمېش سازىن

گون بولوتدان با خار كن
كاروان گچر كن يولدان
قوس قزح گولر مېش
آلا كويك هوره رمېش

خرمن سونى چرچىلر
داغدا ، باغدا ، سويش
آين ، اويون ساتارمېش
مرا دينا چاتار مېش !

بات : بويوك قايق

بیسر عمر بسر ایسی دورہ

دیز چو کوب، شراب تو کور بلور دان قدح لہرہ
خلیفہ مہبوت قالیر باقد یقجا او دلبرہ . . .

۲

بر آی درواحہ لردہ ، چولردن کولک اسر
آج قالیب ، سوسوز قالیب ہریر دہ قبیلہ لر
امیرین آدا لاری، یول کسب، سویور کاروان
ایستہ یر آغیورور گی بدوی یو لچولاردان

* * *

ہریردہ یر تبق چادر ، ہریردہ چوراق کتار
ہریردہ سولگون بوستان ، ہریردہ قودوز ایلتار
شہر دہ نہ بر حکیم ، نده بر مکتب وارد
بوزنگین مملکت دہ اٹلرہ عرصہ دار در . . .
ساتیبیب اجنبی یہ اولکہ نین ثروت لہری
ملت ہ دیوان دوتور شاپقالی بر سر سری !

* * *

اٹلرین وار یوخونو ، اوغور لور ہر گون امیر
بر خوروز اوغور سینین ، میر غضب الین کسیر !
ہر گون بر طوفان قوپور ، دنیایی ظلمت ہورور
مین ایلدن قالما قانون اولکدہ حکم سورور !

۱۵

بیر عرب سرایی در ، قاپولار اویمما - اویمما
اونونده مرمر حوض ، اوستونده یاشیل آسما
قبہ لر گوی چینی دن ، بولوت سبز گوہ بنہ ز
رؤیاتک ، آینالاردا ، آل لون کولگہ گزہ ر

طونجدان بر آویزہ ، قبہ دن آسبیدی
سالونا زینت ورنہ ، قرمری ، بر خالی در
مینالی قندیل لردن ، تو کولور آتون ایشیق
حووضون سولاریندا ، ایشیق لار قریق قریق

عود چالیر سمر بر قیز ، گوز لدر ، یوخدوراشی
خلیفہ مسند اوستہ سیر اندیرا و جاعرشی !
آچیلیر ہر طرفدن ، قاپولار برہر ، برہر ؛
گور و نور ر قاصہ لر ، بری آغ . بری اسمر

عود سسی او جالد یقجا ، باشلانیر عرب رقصی
شلہ دیر خلیفہ بی قیز لارین اینجہ سسی . . .
سانکی آی طلوع اندیر : پردہ لر آچیلینجا
گور و نور گوزل سافی ، شہلا گوز ، بوہو او جا

تا آسما : اوزوم آغاچی

۱۶

۱
 بر گون وار ایدی...
 دومانلی ، ایستی
 سیق مئشه لرین آردیندان قالدین
 چیل چپلاق گزەن، وحشی لری سن
 بو: ایشیقنلا، قورخویا سالدین!..

اونلارهر گئجه، سن چیقما دیقدا
 ظلمتین درین
 دریا لارنیا، غرق اولار ددی لار...
 قاپلان اونلاری، یر تماشین دییه،
 ایلان اونلاری، اوتماشین دییه :
 گور اورمانلاری، اولارا چکیب :
 ومیشیل -- میشل او یو یاردی لار!

سن ، ای جادو گر ! دورغون سولاری
 قابدان کیمی ، گو یسولرینی

قیبه یاس ایچنده ، سر ایداشنیک وار در !
 افق سین بو چوللرده ، ائللره عرصه دار در ...
 گئجه در، یورت لار ایچره ، چورک یوق ، چراغ یوق قدور
 سر ایدا لامپا یانیر ، سفره ده یهک چو قدور

***

ایچیلن قیزیل می له ، قونا قلاز داغلا شیر لار
 ان گوزل گو یگ ایچین: خانملار باغلا شیر لار!
 یاردان کچمیش گئجه، حق قوشو تسبیح ائدی ر
 قره شین بر گوزل له ، امیره قانجیب گدی ر

***

یاتاغا گیری ر امیر ... سر ایدا یاتیر هامی .
 اوزانیر اینجه بر ال : سو ندورور قیزیل شامی ...

طهران «مهر آباد» یولو ندا تمیش ۱۵ دی آیی، ۱۳۴۲

چول شاعری ده ، شعر لریازدی
اسمراوزلوقیز ، یولونو آزدی ..
سن یارلار کن ، آی! کاروانلار گئیجه
یولایچیقیدیلار .. گوزه گورونمز
بیر تک آلاها دا ایناندیلار

>

سن بالیقچی یا ، ایشیقلا سالدین
دنیز اوستونده ، سالانیب قالدین!
بالیقچی بالیق دوتوب وسنده
قارا گئیجه لر اولدانیب ، یاندین .

اوزون برزهان ، سن آلاها ایدین
سونرادا دیدن دوشمه دی آدین ..
عرب شاعری ، عجم شاعری ،
شراب ایچر کن ، عودی دینلر کن:
خیلالا دالیب ، سنی آغ اوزلو

۱۹

قار باتدین ... اولار : سنا تاپدیلار!
ای قور قونج ، قارا ، ایستی گئیجه نین ،
سیسلی افتون ، گوموش تانریسی!
قایالانلارلا ، وبوز ایلانلارلا
پنجه پنجه یه وریب دو گوشن
و اولارینی ، چپی بینلری
افسونلایب وزنجیره چکدین
آتیش یاقدیلار ، سنا تاپدیلار ..
اوجسوز بو جاقیزین ، قوه و لوچو لرده
یر تیلیب دوشدی ، اوزوندن برده!
سن بر مشعل تک ، بدوی لرین
چادرلارینی ایشیقلا ندیردین
جنتهن چیمخان ، آدم اولادی
نورینا دالیب ، وسنی آتدی ،
گوزه گورونمز ، آلاها تاپدی ..
سنین نوریندا ، گنج لر سوشیب ،
مجنون ، لیلایی آختاریب تاپدی ..

۱۸

اویان ای سو گیلیمه!

داغدان آی چیخار ، آغ پنجه آچار
یارالسی گوزلوم دردلره دولار
اوزونه بساقدیقجا قوشوم قونار !
اویان ، اویان ای سو گیلیم اویان !
اشیدیلن سس ، کاروان سسی در ،
اودلانان شامین ، سسون نفسی در ؛
عاشق غریب ین هجران بسی در . .
اویان ، اویان ای سو گیلیم اویان !
مشرق دن چنخیر او لسكر اولسدوزی ،
جاندا آتش وار ، یورکده سیزی .
« قاراچمن » ، ساریشین قیزی !
اویان، اویان ای سو گیلیم اویان !
یل اسیب ، قورو خزل توکولور ،
او لکر باتیر ، دان یری سوکولور .
چوق یورغو نام دیزلریم بو اولور . . .

گوزل گلین لره اوخشا تدیلازلار! .

***

لکن ، فیروزه : سون سیز گویلرده
اوجانلار ، سنی یاخیندان گوردی !
تانری د گل سن! مشعلد گل سن!
اوجسوز بو جاقسیز، دورازلدن:
گل سیز ، چیچک سیز ، قارا زندان سان:
یردن گورونوب : گویدده قالا انسان . .
« انسان » آیاغی چاتار ساسنا
بلکه گولرسن ، چیچک آچار سان.
« وحشی » آیاغی ، چاتار سنا:
یر اوزونه آه! آتش ساچار سان
(ثریائین ائوی)

گنجمه یار سیندان سونرا ۱۴ دی آئی ۴۷

داغ مەھسەلەندە

مەكتەب دىن قاچىدىم ، ايستى بىر گۈندە ،
قىزىل داغلارىن ، يولونو دوتدوم
گىللى ، چىچىكلى ، ايپەك دستمالى :
چىشمە دەيويوب ، گۈندە قوروتدوم .

~~*

يول خەلوت ايىدى ، داغ ، درەسەكت
«تورغاى» لار ، ماوى گۈيدە ، اوخوردى
ھەربىر گۈلوردى ، گۈن ايشىغندا ،
كەلكەك او تىلارنى گۈزل قوقوردى .

~~*

دېرماندىم داغا ، يوللار اوزاندى . . .
شمالدان اسن كۆلك كۈچ لىدى
بىر جوت قىز گوردوم ، بىرى سوزدى بىردى ،
باشقاسى دىدى : - داغا گلگەندى . . .

~~*

گوردوم اوزاقدا ، نسىم اويندا دىر ،
گۈزل بىر قىزىن گورساچلا رىنى .

۲۳

اويان ، اويان اى سو گىلىم اويان !

يار اليايم آھ ، اوز ، گۈز ومەدەر قان
اولوم گۈز اونوندى ، وىر ىرى سان . . .
بىر ايچىم سووهر ، يىسا نىسرام آھان !
اويان ، اويان اى سو گىلىم اويان !

قوى سواچىب دە ، اوپوم آندىن ،
تو كۈلسون بىن آرساچلا رىناقان ،
منى بىكەك سىر قارا كىزاروان . . . .
اويان ، اويان اى سو گىلىم اويان ! . . .

دىنابىن اھلى قان ياش سىلمىزدىر ،

اجلىن بىكى . آھان بىلمىزدىر ،

گىنجە يولجوسى ، گىدەر گلەمىز دىر . . . .

اويان ، اويان اى سو گىلىم اويان .

طهران گىنجە ساء ۸۵ ، ۱۶ دى آيى ۳۴۲

۲۲

پویه ما

۱

بور ووش کفنه تو پراخی قار... قوش باشی یاغان، آغیر قار
میشه لر ایچنده های سالمیش داغدان قوپوپ گلن روز گار

***

گنجه، قارانلیقدر، گور کیدی، آغیر قار آلتیندا، داخمالار.
او نلاردا یا شایین آجالاردا، آغیر آغیر نفس آلیرلار...
قاربولوت قایلایمیش گوگی آغ اولوم، بو روهوش هریری
ظلمت لیر ایچنده بو غولان کنده سانکی یوخ بیر دیری!

***

هامی اولموش، هاموسوشدیر ماتم اوره کلری دوندورمهوش!
حاکم اولموش، بویرده آرتق بیر قارا اولوم و برده قیش..

سینق لامپا آیدینلا دیرسا سولغون او شاقلارین اوزونو
پنجزه یه چار پان کولکلر کسیرده او نلارین سوزونو..

روز گار: یل

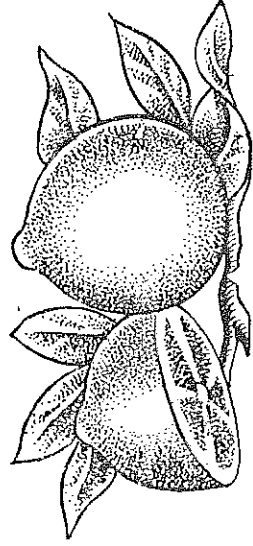
قاچدیم قاچدیم... گییك قاچار کیمی
برکو ککه کیمی، کسدیم یانی نی..

گوردوم یوزلرجه شام، شعله چکیر
آروات، او شاقلا دولو مسجده
من گلدیم، دبییه، ساده او قیز:
شام یسا ندیریپ در توزلو مسجده:

دیز ماندیم داغا، ذروه یه چاتدیم
گوردوم هریرده خالچا سالییلار
گوردوم سماوار پاریل، پار پلدار
داغا گلن لر، سیره دالییلار..

دنيا جهنم در او نـلارا
يالچيق داخمالار دا ، دارمزار!
او نلارا آيدين بير يول آچار . .
رؤيا بير حنت نك ، ظلمته ،

« ❄ »

اويول ايله ، گندهر، گندهر لر!
ايچيب فـلاكتين زهريني
اوچور و ملاري گهچه، گهچه:
هر كس تاپار آخر قبريني . .

***

اونلار ، اولكه يي گل لنديرن
بير يعين زحمت كش انساندر
اونلارين يمگي بير چورهك
ايچد يكلري ايرين در، قاندر

***

اونلار اربا بـلارين قـوللاري
اونلار خانين سوللي اينگي
اونلار دو شه انيدر بـلارين
انسانلارين داگـوز بيگي

***

بير گون گلير قيشدان بوران دان
يا مان گوندن قالماز بير اثر
گل لهنر آزاد ليـق بهاري
شمالار دان سرين يل اسر

***

ياغان قار چاي اولوب وداشار
چشمه لر شير يردار باغلار دا
قيز گيلـن لر چيخار يا يلاغا
قورور لار چادرلار داغلاردا . . .

***

۲۶

بويرين صاحبي اكين چي قووالار
سوره ر چوبانلاري ، ائل لرين
سورولـرين گـونـشه سـاري
خاني اربابلاري،

***

نقارا داخما ، : ده زندان
نسنه برـيـكن سولار قـالماز
گولر زحمت كشين اوزونـه:
ياشيل لهـن بهار ، قيزيل ياز

۲

آخشايدر . . ساوالان آردندا
غروب اندير گونش بير داها
يا نير بولوتلاردا سون ايشيق
ساري، سولغون بير آي، ييقيق،
يالچيق داخمالارين او ستونده
اوجالير . . اودلاينب ويانير . . .
هله ، چولده گللي يـونـچالار
قورد ، قوشي قوينو نا آلاركن:
مزارتـك ، آغزيني آچان ، دار
داخمالار ، چاغيرار انساني ! . .

***

۲۷

قان ايچن ، ائويخان آغلار
 گونش دوغار قانلى بولوتدان :
 اسگميش ، چوروموش دنيانى
 سعادت ين باغى گل آچار
 كندلىر ، يرلىرى سورهركن
 گل انديره ، يىنى دنيانى ،
 قووالارا كين چسى آغسايى ..

۳

ياغان آغىر قاردان ، قارانلىق ،
 وپالچيق داخمالارا چورلار !
 آغىر يوك آلتىندا ، آغاچلار :
 باشلارنى يره اگميشلر ،
 بوروموش قارىرى كفن تك ،
 يولونو ايتىرەر ، گمجه لر ،
 بوهارا ، قاردا كيم ايشلر ؟
 بوداقلار آچىلار ، آغ چىچك
 بو قاردا ، بوراندا قورت كوپك

چىچك آچميش كيمى آغاچلار .
 هر يره باخارسان : قاردا ، قارا
 اولوم سكوتو ، كوچموش يره ...

۳۹

ظلمت ، بير پرده تك ، چوكركن
 ساكنايك ائولرى چو لقالار ،
 گمجه گوز تىچىسى ، بير بايقوش :
 اسر سويوق كوك شما لدان ،
 ساير يشارلار آتون اولدوزلار ،
 اوجالار ، ظلمتده ، نالمر ،
 آجلىقدان كندلى جان زهره ...

***

دان يرسو كولر ... آل سحر چايرلارا گوز ياشى توكر
 بوز توغايلاز ، گویده اوخوركن ،
 نچه ديري ، نچه او لويى :
 دنيا دان كوچن هر بابا يا ،
 باشقاگون اولادى ، يوللاردا ،
 هر بير نامره اول آچار ...

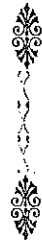
***

قودالار حكم سور موشلر ،
 حلقين امگىنى اودا نلار :
 اوغلانلار قول ، قيزلار كينزدر ،
 زنگينه ايشيق سالار شيطان !
 جانيلرى قوجاقلار هر آن ...
 عصر لردن بىرى بىو يرده
 اولمو شلار اولاراسر كرده !

۲۸

هو، وورورسان ، دوتولور قولاقي !
 كولگه كيمي ، گلبر اوزاقدان :
 يارا ، يازقاري، بيراوشاق !
 ايستي اوتاغندا ، دوشونور ،
 دوتقور كيمي ، ياغلي ، بيرا باب :
 گون بگون ، ايشلر اولور چتين !
 ياغان قاردان ، اوچوردا خمالار ،
 او ، دوشونور : تانري نيايي
 ازلدن قوروموش در بوقرار ..
 دنيا آنجاق زنگين ارين در .
 قوي ، ايشچي قوروسون سويوقدان
 اولسون ! .. دگيشمه سين بو دوران ... »

او ، ايستي اوتاق دان گوز سا لير :
 قومشولارين داخمالارينا ،
 دام اوسته ، قالا نميش قاريننا ..
 ينه فكر ائدير ، چوخ دوشونور :

زحمت كشي انسانلار آجلار
 آتشي دن ياقيجي اولورلار !
 تايله، الانان انسان، ديبير لر :
 اولور بيبير تيبي جانانارا ،
 ائشيدير ، بايردا ، سويوقدان
 آغلانان او شاعين سيني ني ..
 باخير ، ايپك پرده آرديندان :
 قومشولارين داخمالارينا
 مير يلدانير ، كويك كيمي ، او :
 قوي ، آغلا سين اوشاق ، چاتلا سين !
 كسيل سين نسلي ده ايشچي نين ،
 قوي ، قوروتسون شاختا ، اوشاقلاري ،
 بو اولكها اولماسين .....

اردبيل ۱۳۲۶

او ، بوغدايدى ، گوزو آچىلىدى ،
جىانى آتدى . . اوزو آچىلىدى !
گزدى ، جىتىدە ، آدمى تاپدى .
اونونلا ، آخىشام ، قول بوپون ياتدى . .
اونلارنى تانرى . اوزاقدان گوردى
ياشيل جىنتدن دىشارى سوردى . .

***

بولوت آتينا اونلارمىندىلار ،
گوم گوى آدادا ، آندان اندىلار .
نەحوانى ، تانرى قارىغىدى .
- سانجى چىكەسەن ، قىزىسى . « دىدى !

***

دىدى ايلەدىن بەر مى قىش .
جىنت سىنن نەينە يارارمىش ؟
حوانىن گوزوندن شىمشىك چاقىدى ،
گوزياشلارىندىن بولاق لارا خىدى .

***

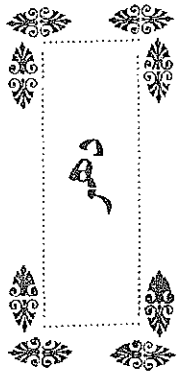
آدم ايله حوا

بىر گون وارايىدى ، بىر گون بوخ ايىدى
بوپوك تانرىدان اوستون بوخ ايىدى
جىنت دەالون گلر آچاردى
ابليس اورادان ، قويوب قاچاردى !
تانرى آدمى ياراتدى . . سونرا ،
گونشە باخىب ، ياراتدى حوا . . .
او ، بىر قادين مىش ، عربە بىزمە ،
خومارباخىشلى ، عشوئلى ، دلبر !
آدم بابادان نقرت اندرەمىش
سولدا گورەزەكن : صاغدا كىدەرەمىش . .

***

بىر گون كى حوا ، خورمايەردى
ابليس بىر ايلان جلدینه گىردى
دەدى گوزل قىز ! خورمايەرەكن ،
« بوغدا » اوتوزندان ! ندىن يە مېرسەن ؟

***

بیر انسان عمری ندری؟ ... دهر دن قیسا بیر آن ...
بویله بیر آزمدته اولور مومر دمک؟
قاریشیق بیر نظمهن یاراتدیق انسان اوغنون:
گوزوره دریک ، قولاق وهر دیک ائشیدیب ، گورسون گروک

***

دوغر یول گوستردیک بیز ، یولو ندان آزما سین دا ،
لکن ، او ، مومن اولدی دیا خود بیر کافر اولدی .
کافری زنجیر لر له باغلا یب ، اوددا یاقدیق ،
مومنین قدخنه کافورلو شراب دولدی .

***

جنتده بیر چشمه وار ، سرین دراونون سوی .
تانی زین بنده لری ایچر لر اوچشمه دن .
ثوابکار اولان کیسه عهدینه وفا قیلار .
قیامت گونون آناز ، تانی دان قور خار همون .

***

بامبو آغاچی یردن گووره دی!
دار چین آغاچی ، بیزدن گووره دی،

***

آدم اولادی ، جنتی آندی :
قار اتوپراقدا ، جنت یاراتدی
یر لر سوروندی ، بوغدا کیلدی .
سولار باشدا ، سو گوددی کیلدی .
باغلار ایچنده چارداق قورولدی ،
داغلار دوشونده چادر وورولدی ..
یر بیر جنت درادو گوش اولماسا ،
اینجهز انسان ، سویوش اولماسا .

اونلار باخان سانار : داغيلميش اينجى لرميش ،
حالبو كى آزاد گزمن ، ابدى غلمان لاردر .

***

جنتده ، بويوك نعمت ، همده بير سلطنت وار .
اورا نين گوزللىرى گيبر لر ياشيل اييك .
گوموشدن قوبايخ تاخيب ، گلين تك بزه نر لر ،
البت كى ، ثوابكارا ، ايله بير جنت گرك .

(گنجمه ۲۰ رمضان) ۱۳۴۲ر۱۱۶

شاعر دوشونر كىن

***

دغمه تانرى انسالار ، بالچيق دان ، بيرين قارا ، بيرين سارى ياراتدى ،
سويلمه انكى شاعر ، ساكت گنجمهده ، دوشونر كه تانرى يار اتمدى ؟

***

۳۷

اونلار كى يوخسوللار امنت سين ، چورهك وريب ،
آچار لارسفره لر ين ، آخشاها لار ، سحرار كى
ديبر لر تانرى ايچون ، بيز سيزه يارديم اتميك ،
قورخوروق قيامتن ، بوغوجو ، سپاه گوندىن .
تانرى اوزبنده لر ين او گوندىن قوروياراق .
طراوت اوزه ، گوزه اوره كه سويىچ وهرر .
دنيا دادرده غمه قاتلايب ، صبر اتمده
گيديريب اييك پالتار بخش اتمر جنتده ين .

***

جنت ، بير گوزل باغدر ، ياقىچى گونشى يوخ ،
اورا دا ياشا يانلار ، قيش بيلمز ، سويوق بيلمز .
آغاچلار كولگه سنده ، تخت قوروب ، اوتورانلار
هر جوره ميوه بير ، قحط ليك ويوق بيلمز .

***

جنتده ، ينه واردر سلسبيل آدى بولاق ،
اوبولاق باشدا كى ساقيالار اوغلان لاردر .

۳۶

«غائش» اهلی ده، گوزویوموق آلاله‌لار،
دوزتدیلر، صدف-سردن، وعاج دان

***

چولده گزه‌ن بدوی لر، عربلر، عراقلیلار، پالچیق تانری یاپدی‌لار
یهودی‌لر، باش اگمه‌یب بوتلره، «یهووه»یی گویدیه‌بولوب: تاپدی‌لار (۱)

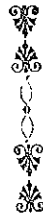
***

ایلر گچدی، گونلر گچدی... یهووه،
اوزاو غلوتو «اورشلیم» ه‌گوندهدردی
بیر نفس له، او، دیریلدیب اولونو!
یهوددینین باشقا-ولا دوننده ردی

بیر باشقاسی، الهام آلدی داغلاردا، اولدی دنیا سراسریندان خیردار

دئدی: باشقا یوللار ایشه یاراماز،
باشقا تانری یو خدور، تکجه آلاله‌وار

(۱) تاپماق: عبادت اتمک

۳۹

یاردادیلان، هر بیر تانری ایلک اونجه اراطیرین جنتی نی سوسله دی
لکن، سونرا، قان ایچمگه داد نیب، کاهن او نا گوزل قوربان بسلهدی

***

آزالار کن، سولار، یا خودداشار کن، بیر گوزلی آخار سویا آتدی‌لار!
سام‌اسر کن، یاندیردی‌لار بیر او شاق! معبد ایچین اسیر دوتوب، ساتدی‌لار

***

یونانلیلار، دوشونره ک، هر مردن یونانلیلار یاراشیقلی تانری‌لار
مصری‌لار، سفنکس لر یارادیب، آشور یاپدی انسان باشی بیر حمار!

کلدا نیلر، اوزون ساققال بیر بوتله، «بعل‌بک» نك گوزل معبدیدیکدی‌لر
ایرانلیلار، هورموز ایچین اودیا خیب،
ندز اتدی‌لر او نا چوخلی سیم ووز.

ایستی، قایلین منشه لرین خلق لری
قایردیلار قاپابوت لر آغا جدان

۳۸

سودايشقلار

«باغ منقشه» دن ايراق ، «ساري داغلار» دان
گونش دوغور سحر، رنگي قيزيل قان!
اونون آلوويله ، اولور نمودار :
ياپراقلاردا شعله ، سودايشقلار .
ازلي جادودر قمر مزي گونش ،
اوندادر طوفانلار، اوندادر آتش
قانيمة داوا در آتشدن اثر
بيزي طوفانلارا ، اودا سوزو كلر . . .
يوردموز، «اوديور دو» گونوموز اودلو ،
حياتيميز، قانلا، آتش له دولو!
قاندا، اودا لولمازسا قيزيشماز اوزوك ،
گونش يانديرمازسا ، آچيلماز چيچيك . . .

طهران ۱۳۴۳ر۴

۴۱

قوجا كاھن امري ايله ، كوله لر: «اوزيره س»، داشدان مبعديد كيديلر.
تافر يالاري باريشديردى فرعون لارا ، فرعون لارا ، ائللر سجده اتديلر . . .

***

«برھمن» ده ، گويي ، گونو اورمانى تايشيردى تمانى لارين يينه
«راجه» لره ، وهردى يرين ثروتين ، خنجر تاقدى قولدورلارين بيلينه

***

قويون، اينك صاھبلر ين قورودى ، چوب ادا لارين عصيانندان يهوه
گوزد گمه سين، قريه قرال داوودا: طلب اتدى، هر ايل ، قوربان يهوه

***

آتشكده قوروب موبد آتشد «هر يمن» ين قان ادينى اودلدى
دئدى خسرو يوزنده تاندى در بوسوز لر له اكين چي ني تووللدى

***

مريم اوغلو ، عيسى ، ايله ظن اتدى گوزومما قلا، دنيايشى دوزه لر
راھب ليك له، چنت اولور يوزى ، نصيحت له آزعين كيشى دوزه لر . .

۴۰

تاختاقا پى

***

۱

مىخالار، قوپيا، قوپيا وورو لموش
كوشن بوزارميشه - درر نى كى

***

اون دادرين ايزلر: بر اخميش
اوقا بودان چىخىب كىمده نلر:

***

قاپ و آچىلاندا گورور نىر
كوللارين قوينوندا هر كىمجه

***

بىر ائو، الوان جامىلى اوروسى،
يا كىمجه اوائى ملامتده .

يوخارىيا كىمده نىر اوروسى
اونون يلى كىللى بىر باغ

***

اوبىر ائوقىزى در، بىر خاتون،
قاپويى دو گوره م. . . بىر قادين

۲

قاپو، يارى يانميش چوروموش
بىر نچه گووره چىن، اوستونده

قاپو آچىمدر، ائو يىخىلميش ،
پالچىق ديوارلارى، كوشنله.

***

بىر يانا كىلميش اوروسى ،
اؤدون كوچنلرين ، حياتدا :

يوخارىيا كىمده مرن پىچىره
كوللارايچره آرتق كىمجه نلر،

بىر قىز سا چلارنى سالاماز
قىزىل قانات بوچك چالماز سا...

طهران نىسرىمىت خور داد آيى ر ۱۳۳۲

۴۳

۴۲

خرمن اوسته

يازىن سون گونلرى، خرمنه چاندىق
آخشام اوسته، كوكگەدو كولن زمان
هولا قوشدوق، بيزده، جىنجلەمىندىك
يل اسدى ساوردوق ھاوا ياسامان

افقى بزه كىن آلماس اولد وزلار
شام پىش مك، اچون اوجاق قورولدى
بىر بايقوش سس سالى، اوزاق مۇشەدن
يل اسدى، اسدى كىچە توستو بورولدى

ايسى توپراق اوسته، كىم دوشىدى
بىز قىر گلنن اچدى قلمكار سفره
چورەك، قالاق، قالاق، سالى سفرە يە
گىردى سوت آشى، گىردى كره

***

دېير، گولر، يدىك، ايجدىك ايسى چاي
«عاشق» يىن داستانن جانلادىندە يىك
سويندىك اورە كدەن، «اصلى» گولدر كىن،
«كرم» ساز چالار كىن، بىزدە اينلدىك !

۴۴

قىزلار يىن الندن سىن سوا ايجدىك رقص اتدىك اولارلا، آي ايشىغىندا
كىچە لرى اتدىق داتا يالار اوسته، گونشله اوياندىق سحر چاغىندا

كىندە ايش بىتىدى، گىدىگى آشدىق، بورانلى قىشدا، بىز شېره ياناشدىق
«خوش گوردوك» قوناغادىن اولمادى !

بىز يەملەدور، چورەك يىن اولمادى . . .

خاطره لر

بىز يىم محملە

۱

گون بويار كىن داغى، قاپى آچىلار
پالچىق ديوار آردى، گورورن باهار !
گىچە يىن آچىمىش، مەخلى گلر
ياپراقلار ايجىندەن، اوزومە گولر
« ☆ »

۴۵

بوراسی «قیزیل سوت» بزیم یوردوموز
تیریزین گویونده ، ایشیقلی اولدوز
سحری آیدینو، شفقی رنگین
باشیل باغچالاری، بیر جنت تکین

پنجره آچیلیر، تپه تیر پرده
آللی، پوللی گلین ایله ییر خنده!
چراغ کیم یانیر، هر سحر چاغی
سولایب، سو یورور دامی، اوتاغی

برنج سماوارا، اودسالیر، سونرا
بستی گوتوروب و، گهدیر بایرا
مسجد آتباریدان، سرین سوداشیر
گون دوشورا ووزنه، گوز قاشیر

کلمی دوشویور، آچیر سفره نی
اینجه بیر سس ایله چاغیر ییر منی ..

گون یایلاندا، و باتاندا، گاه گاه
اونو گوز تله ییر، قورولودز گاه

☆ سرخاب محله سی

اوجا جیم توخور، قیراغی چین چین
بیر تیکه چوره کله ، یاشاماق ایچین
گلین گنجه، گوندوز . چالیشیر آما
اگینی بز نه میر زنگین اولموردا !

گون بویامیر ارتق، داغی دره نی
گلین چاغیر مایر، بیرداهانی ..

بوراسی « قیزیل سو » خارا بادیار .
خارا بادیاردا ، گو نولمو آچار ؟
نخملی گلار آه ، پائز لاسولوب
سازلی سوز لوانوه : ماتملر دولوب ....

طهران ۲۸ ر ۴۳

بوراسی طهر اینین لاپ گوبه گنده ،

قورولان واحه در ، و گورلر ویا!

آخین آخین گلیر ، ایش سین آداملار ،

ایش سین آداملار آه ، گلمز لر سایا! . . .

بیر «سیخینا حاق» در ، بوشقلی باغ

سور گون ائدیله نه ، یورت سین اولانا

بو جنت ده یاشار ، جیم اهللی :

کوثریندهن ایچر لر قانا ، قانا . . .

بیریزده درس اوخور ، یوخسول طلبه

اونومشعول ائدهن ، علم هوسی در

بودور او زافلاردان قوپور بیر صدا :

«بختیار (۱) لیق ساتان» . اوشاق سسی در . . .

باخ ، یو ادادیله نن «آب حوضی (۲)» در!

گونشدهن یانمیش بیر قوجا کندلی . . .

پیارک

بوراسی بیر یاشیل ، صفالی جنت

حصارلاری اودلو ، و گورولتولو . . .

کولگه ده اوتوروب ، بیرزنگین آدام

اصل (۱) جنت اهللی! تانرینین قولو . . .

بوراسی بیر باغدر ، همده گوزل باغ

گویو آچیق ماوی ، هاواسی توزسین

گون پرده دن گچیب ، یابیلیریره

توپراق اوسته یاتیب ، آوارا بیر قیز . . .

اوتوخوجو قیزدر ، «کرمان» دان گلمه

باباسی اولوبندر . . . ایتیب آناسی !

او بیر فاحشه در ، زواللی انسان !

دامدان اونون آرتق ، دوشوبدورطاسی !

اصل ، ایکی سیلابیلیر

کندهمیزده اولوب، گچندلر

آخشام اوستو ، داغلار بهنگ ، بهنگ در

هریر گوی اوت ، هریر گلدور ، چچکدر

توز قوپاران یولدا قویون ، اینکدر

بیر چوبان در دره لرده نی چالان!

جینگیلده دهن دانغی ، داشی ، سسالان!

***

گونش، قیزیل ایشیق ساچیر یاماچا

کولک اسیر اوزا خلاردان آستانچا

دوخونار کن ، هر بوداغ ، آغاچا

گل یاپراغی سولار اوسته اله نیر

باتیر گونش ، سولار قانابه نیر

بیر اینجه قیز گئدیر بولاق باشنا

چاتمیش ، بوابیل ، اون دورت، اون بش یاشنا

کوشندن قوولوموش ، بینوا آدام!

اونو باشاسالمیر طهرا نین دینی . . .

بوراسی بیر یاشیل جنت اولسادا

الهام وهره مز هیچ شاعر اولانا

بو باغین توپراغی ، گلی ، چچگی :

گوز یاشیلا یسلاق ، بو یا نمیش قانا

بوراسی بیر باغدر ، اورتموش آغاچلار

اوندا کی پیسلیگی ، یادلار گوزوندهن

بوراسی ، باغ دگل . . . قارالکله در :

سیلمنزد راصلار ، طهران اوزونندن . . .

طهران آخشام ۲۷/۴/۳۴

(۱) «بلیت خوشبختی»

(۲) «آب حوضی»

انده بیر جوت تمیکه دانسیان و

کوچه لرده دولشان، حوضلارین بیرکن سوو تو بوشا لدیب ، خیا بانا
توکن : بیر آداما سوویله نیر

يالى گندير بوتون قيزلار ، اوغلانلار

***

گنججه گچير.. كاروان گچير يوللاردان

باخير كنده اوزاقلاردان، «ياردان»

اودلار سونور، داغ آغارير. گولوردان!

لامپايانير، يالينز، اوزاق بير ائوده ،

بزه نكلى ، تميز واغ بير ائوده .

***

شفق دوشور قيزيل داغا، بوزداغا،

گونش دوغور ، ناخير گنديرا وتلاغا

«تازه گلين» .. اودا ، گندير آلاغا !

تازه باكده ، داغدا قوين اوتارير

باخير دوزه ، سوكيلى سين آختارير ..

بير آي سونرا ، ايستي دوشوب ، ياي گلير

***

بيچين چي يه ائودن چوره ك ، چاي گلير

سحر گونش ، آخشاملاري آي گلير

بوغندا بيچير آروات ، كيشي تارلاردا ،

يورور خلقي محصول ايشي تارلاردا... .

***

۵۳

كيم وورو لهاز گوزلر نه، قاشنا؟

بوير لر ين اودر گوزل ببيگي

چمنلرين يني آچميش چيچيگي

***

قاش قارالير ، آي مئشهدن باخمادا

دوروسولار دره لرده آخمادا

چراغ يانير هر كوخادا ، داخمادا

ايشي قانلا نير قار انديق دا ، بو گنججه

توي دوتولور ساما نديق دا بو گنججه... .

***

هاي ، كوي قوپور ، دام اوستونده اوديانير

گوره ن اودو ، يانغين ساينر ، آلدانير

آروات ، اوشاق ، كيچيك ، بويوك طوپلانير!

لكن بو اود ، نه خانين در ، نه بگين ،

بو آلور ايشيغى در شليكين .. .

***

«عاشق» آير كينه سازين اليه

قوشما قوشور ، گوزل ، گويچك گلينه ،

آل اوزونه ، زرلى ، يوللى يلى نه... .

۵۲

اوره گيئي بيكس ليكدهن درد آليب!
اٺل ايچنده ، بوسوز دوشور ، ديل لره!
چوبان وورور اوزون سوي ، سئل لره
آرواديله كوچور اوزاق اٺلله...
آناسيني ، كنده، يالينز بر اخير
پالچيق ائوده ، آج وسوسوز بر اخير!

***

ساكت ليك در ، سحر، هر كس يو خودا
ارباب گليز ، كنده، همده كده خدا!
گناهكاري دوتوب دو گه ، قور خودا...
لكن كورور: هالمو اولوب بيقرار،
چوبان كوچوب.. «لله يو خودور، يور دوردار!»

***

شاللاق وورور آناسينا چوبانين،
آتش وورور كومانسا چوبانين
بينغام وه ريز، آتاسنا چوبانين:
- قايتمه، ازسا اوغلون، كنده، بو آخشام
گيمه له سن، قبر مسنده، بو آخشام...»

***

اوراخ دوشور ايشه ، سنبل طوپلانير
يل اسر كن ، آل اورپيكلر سا للانير!
باغدا اوزوم ، شافنا ليلار باللانير ،
آر ابا لار ميهوه ، بوغدا «كاه» چكير
كتلي لر ين اوشاقلاري آه چكير ..

***

سئل سولاري دره ايچره دورور لور ،
بوغدا لاردان ، چوله ، قالاق وورور لور
چاي باشندا ، خانانچادر قورور لور ..
خرمن اوسته گلير خانين نو كرى :
بير جوانا دئير : - آده ، گل برى !

***

گيمت صئفي گون دور خانين يالينا ....
آندا ايچره م بويوك خانين جانينا :
گوندر مزن ، بولاشد ير ام قانينا!
خان ، چادر دا ، بيكس قاليب ، تك قاليب

خلق طوپلانير، قوپوريامان فرطنا!
 خان بلهشير، خرمنگاهدا، آل قانا...!
 ظن ائمه كي بورستان در، افسانا،
 آليشاندا خلقين تميز اوره كي:
 ياسار، قيرارهم خانلاري، هم بگي...

***

كنديمزين افقلري آيناتك ،
 بوستاندا آچاراونون گل چيچك
 كيهمسه تايمازاوندا، نه سوت ، نه يمك !
 اوند اولان بو تون نعمت خاينين در ،
 بو گوردديگين دولت ، حشمت خاينين در ...

***

تمدن دن اثر بووخ دور بو كنده ،
 آجليلق ، اولوم ، وحشت چوخ دور بو كنده،
 خان گوزونده كئلي اوخ در بو كنده ا

اول اولكه كي، خلق قانينا، بوينا ،
 لعنت اولسون اونون داشين قويا نا !
 ***
 كئلي ، ارباب آورپوسندن گيچه من ،
 بئر ايچيم سوا جازهمين ، ايچهمز ،
 اوزا كئين ين ، اوزو ايچون بيچه من !
 ماديدانلار ، آنلار ، دايلار خاينين در ،
 اوزوميلك لر ، باغلار ، چايلار خاينين در ...

۱۳۴۲ يى آبان آيى

دماقسیم غور کی، یه

اومفتون اولدوغون انگین دیزه
سولاریچره دوغان قیزیل گونشه
گهجه یاریسندا صدف یول آچان
اوآی ایشیغنا، گوموش آتسه
منده، سنین کیمی، حیرانام، حیران!

***

یاغیشلی سحرده آغ مارطیلارین
بوزسولار اوزه ره طیرانلاری
منی دهغمله در، منده گورموشم
سولار قارباراندا «آغ» آتالاری
منده، بالیقچی نین آغین هورموشم . . .

گهجه یاریسندا آغیر قایق دا
دالغالار اچارپان، کوراک چکنلر
یلین تقسیمه سونن فانوسلار

آغ، بالیقچی توری

هند اولدوزی

هندین گوزل بیر اولدوزی، هر اولدوزدان دهاپارلاق
گوروندو بیر خیال کیمی، یاری گهجه، آغ پرده ده!
من خیال اولدورغون شاعر، او اساطیر معبوده سی .
حیران - حیران باقدیم اونا . . . دوشدوم، سونرا، یامان درده!

» ❖ «

اقتدیمیشدیم بیر درویشی، خویلا راقا راقا راق!
گهجه یاتیب، یوخوسوندا، قاراساچلی جانان گوردو!
صباحا دهک، اولدیرین جمالینا دالیب . . . سحر:
اویانارکن، کناریندا بیر دهشتلی ایلان گوردو!

نه آتدلی؟ - شاعر اولان، خیالین او یونجانلی .
بیر خیاللا مفتون اولوب، بیر خواب ایله مسرور اولور!
او، بیر سازدر کی هر تلی، قاراندیقدا، مین سازچالار،
دوشونجه یله دنیا دوتوب، حقیقت لهتمه و راولور . . .

«مدیترانه» نین ماوی اورپیگی
پارلاق گوندوزلری، آیدین گنججه سی.
وآی ایشیغندا، گویدیه کسهان :
روم قیزلارینین، او، فسونکارسیسی
شعریهده آیزلری آچیلار همین ...:

گچین خاطرهلر...

تولۇ ۋە خەججە

گچین خاطرهلر... یانا ئاواد کیمی '
گونلومویاند یریر، یاندیرام هر گون !
اومیدمنه دیر : - قالخ ، گویلده اوچ !
یاس ، سویله یرمنه - طوپر اقداسورون !.. »
طوپر اقداسورونک منه یاراشماز!
ایشیقلی اوره که ظلمت دولاشماز...

تولۇ ۋە خەججە

قارانلیق گجهدر... دوشونوره من .
یازدا بو یاناردی، بیزیم کوی، کوشن

سودا بوغولانلار، قیریق یلکنلر،
درین دوشونجه یه منی ده سالار...
***
یاقچی گو ننده قان تر ایچنده،
قولدور خانلار ایچون بیچین بیچنلر ،
قورچوره که یه یب ، شو کوراندنلر !
سینق کوزه لرده شور سو ایچنلر :
اوره گیمی اولدار، منی ده غمله در . .

***

تولۇ ۋە خەججە

باھاردا گلله ن چایر، چمنلر،
سحر نسیمیله ، اسن یاپراقلار
قوش سسیله دولو، قیزیل زمیلر
ککلیک اوه توقوقان ، سرین یایلاقلار :
منه سحرین آیدین یولون گوستهره ر

تولۇ ۋە خەججە

پایزد او قیش دا، جوان قیز لارا :
اوزاق، اوزاق ائلمدن، ائلیچی گلردی..

ایلك باهار گهجه سی، ائوده یاتار کن:
آی ایشیق سالاردی ، نسیم اسردی .
کاروان کتدهن چینیب، یو کلو، یایی،
گون دوغنا قدر منزل کسردی

دوغری در کی، کئلی د گل دی مسعود،
حیاتمیز عصره او یغون د گل دی .
ایل گچدی ، گون گچدی، بیر سحر چاغی،
هیچ «چاغیر یلما میش قوناقلار» گلدی !
بیزه چیت و زوب شو به بیلر زیك ،
بیزدهن خالی، خالچا، جاجیم آلدیلار...
بیر یسمن گتیریب، ارباب آتدیلر !
بیز لر ده قارا گونسا الدیلار...

هیچ اولماسا گهجه ائوده، او جاقدا
لامپا گل آچاردی، یاییا نازدی
ائلمین دو خودیغی فر شه باخار کن:
پالچیق انوی انسان، جنت سائاردی!
هیچ اولماسا، گهجه دامدا یاتار کن ،
دان ایشیقلا نمدان، گولردی اولکر،
ساماوار قور ووب گل له، حیطده!

دوشردی تازه گلین لر...
کیس

هیچ اولماسا، هر گون قالا نیب تندیر
گل یابر اغی کیس، چوردک ییشردی
بوز باش یمشمن دیزه، جوان آ نامیز:
اگیلیب تندیره کولوشردی ...

هیچ اولماسا، هر ایل خر من اوستونده،
بزارلار گلردی، چر چی گلردی..

چشمه مین . چایمین قوروردو ، اوایل ،

آجلیق دوشدی کنده ، کوچدی «کرم گیل»

بیزده کوچوب ، گتدیك تبریز شهرینه

شهر لرده ایش کوچ . واریدیینه

***

شهرده ، بیر بویوک ، کنده ارخشاردی

امولری بالچیق دان یول لاری تویراق !

اوردا قایراردی دمیر چی بابا

بیچین چی لر ایچون دهمیردن اوراق ،

شهرده ایشچیلر بن توخویاردی ،

دوکاندا چوره کچی چوره لک ییاردی

شهر اطرافدا ، سولار آخاردی

سود گیر مانلاری ، ایشلردی هر گون ،

شهرین باغلاریندا ، یازدا ، پایزدا ،

آلمانی ، آلیجانی قیزلاردی گون

بیر گون کی تبریزه آغیر قار گلدی:

ای چاغیرین بینه امیرش قورنا قلا . گلدی !

اونلار ، دنیزی آشیب ، گلنلر

شرق اوشاقلارینین دیلین بیلنلر !

گوردولر کی ، بوشدور ، شهرده میدان ،

خلقه چیت سالتدیلار ، شکیل لی فنجان . . .

اون فابریکی وهریب ، یاتدی دگیرمان

چشمه لر قوروردو . دوشدو صدا دان . .

بئز توخویانلاردا ، ایشدن قورولدی .

آتشده یاناراق کولوسورولدی . . . .

ینه نجه اولسا شهر ایچنده

حیات اویغونیدی ، دینج ایدی انسان

چوللرده او خوردی قیز ایل سهره لر ،

باغلاردا ایتدی لاله وریحان... .

گچین خاطر دلر، یانار اود کیمیمی

یانندیریز ایچیمی یانیرام بوگون!

بو بیر دستان ایدی... یادلاز اعااید

«یاد» سنا «یاشیل باغ» گوستر سه و دشون!..

بیله سرن نه و هردی، بیزه «قوناقلار»؟

آینالی توفناک ار، کسگین بیچاقلار!

پارلاق بولور آینا، چراغ، آویزه.

اوچراغلار ووردی آتش تبریز... .

اقلار کوجدیله ده، بوش قالدی یورتلار

باشقین آندی شهره قان ایچن قورتلار... .

طهران - کهنه ۲۳۵۳

کابوس

***

بیزه یاد کابوسی باغ کولگه سالیب

بو اولومدر؛ بو اولوم کولگه سی در!

یاددیلی اولسا دا خوش سلی، نینه:

بیز چه اربابی، جلدیسی در...:

اغلری بیخسا، وقان تو کسه ده یاد،

اونا کیم شمر سته کار دیبه من!

زلفونه کیمسه تو خو نماز، و اونا:

«گوزون اوستونده قاشین وار» دیبه من!

یاد آتدین کابوسی قورقونج گل

قورود چایلا ریمیز یا ندی چمن

یام یاشیل باغلاریمیز اولدی خزان!

او، بیزیم آل گونشین اور تندی اورزون،

بورود و ظلمت، ایشیلدا نمادی دان!

خانلیغیم باخماد و نوقر منی در

او بو یا ائل، او با نین آل قانیدر!

او بیزیم وارلیغیمیز لادو گوشر!

او بیزیم شعریمیز دوشما نیدر....

ساده انسانلارا قارداش کیمی در....

اما، گوندوز بیزه گون ورمه دیرک،

آیاق آل تندا، گنجبه، داش کیمی در!

یادین اول خانلیغی، عالمده اینان،

ایمیر اطورلیغین ایر نیج یوزودر!

بو قدر حشمته باخماسن اونون:

چونکه بیز کشکولی در، بیز اورودر!

قارا کابوس بیزی آه بو غدی اوغول!

آیر یلیق سالدی او ائلر ایچینه....

آل و یله ائویمیز یا ندی آهان!

قویمادی کیمسه کی گندسین بیچینه....

مگر بونجا قاراگونسلر
آلین لارا یازی اولدی؛
دنیا گولوب، گلله نر کسن
بیزیم باغین گلی سولدی!

ندهن دیلین دانیب شاعر
یالناغلانیب، شنائندی؟
خنجر وهریب ج. لادلارا :
قان ایچهنی ده-آئدی...؟
کیجه ۲۶، ۲۷،

آقلمیلا ریبین...

آقلمیلا ریبین کیچدیگی یئر
تاپدالاندی، توزاباتادی
یوردموزا ماتم قاتدی
بیر گنجده، ده-لی شیطان

گون پارلادی پایز گونو
رنگی قیزیل قانا دوندی
یر تیرهب، آئویخلدی
اوجاقداکسی آتش سوندی

ئوسیز، یورت سین قالان اثر
غربت ائلهده سوزوندولور
شن اوره کلی، قیز گلین لر
ماتملره بـوروندولور

بیر چوقایگیت، دوشمان قیران
«بـودنیایا گلب، گچدی»
«کاروان کیمی قونوب کوچدی»
بـودنیادا اقسالانلاردا :

انناس قاپان !

۱

قاپان دریسینه بورونموش انسان
اوتر کن پانغان، آغارار کن دان
قالین مئشه لرده آزاد گزه ردی
آروادی چیچک له اوزون بزه ردی
هر گون آولایب، قوش قوشلاردیلار
قوربودا قلاردان اودیاخاردیلار

بيله ليكله يرده جنت قورولدى
 ياز گچدى ، ياي گلدى ، سولاردورولدى
 جنت ايچره قادين چيلاق گزه ردى
 سولاردا يويو نوب ، اوزون بزه ردى . . .
 شكارا گگنه ردى قادين كيشيله
 اتى پارچالاردى ايتى ديشيله !
 كيشى باليق دوتوب ، تورون سره ردى
 آروات آغا جالاردان ميومده ردى
 بىر سورو انسانا اولاردى افطار
 دوتولان باليقلار ، اولانان اولار
 هامى چاليشاردى ، هامى ياشاردى
 سعادت دا لغاسى باشدان آشاردى . . .
 سويش اولسايدى دا ، دو گوش اولمازدى
 عشقين آل ياي اقلي گلى سولمازدى

گنج آروات نار گيلين سوتون ايچردى ،
 بىر دورو بولاق كيمى ، عمر گچردى !
 عمر گچر سه ده ، دونن دونمزدى
 ايلك انسان گونلو نده آتش سونمزدى
 گون باتاردى ، افق قاناردى هر گون
 او حيات شعلهسى ياناردى هر گون . . .

گونلر بىر بىر يىنين . . .
 گنج آروات سوداين شربت ايجدى !
 او گنججه كى كيشى دورت ايتى بوغدى :
 قادين سانچيلا ندى ، دورت اوشاق دوغدى !
 اوشا قلاز بويوب ، قاچيب گنديلر ،
 قالين منشه ليكده ، گوزن ايتديلر .
 هر گنججه كى سودا وسوسه سالدى :
 انسان اولادى دا آرتدى ، چوخالدى . . .

حيات ايرماق تىك جوشاردى هر گون
وبير ليكده ائلار يشاردى هر گون . . .

۳

بیر گنجہ کی مہتاب داغدان گوروندو ،
آی نورو ندا ، قورقونج کولگ سوروندو ! ..
او ، هیچ چالیشمایب ، آ ناس قاپان ،
گونش او جالیدیجا کولگہ ده یاتان ،
قاپلان تىك یر تیجی ، ایلان تىك محیل .
گوزو آج بیر آدام ، چوقدا بیم جیل !
قوجا بیر کیشی نین قارنینی یر تدی !
گوزل بیر قادینی آلدی قاچر تدی . . .
دو گوش اتمه نین وسویوش بیلمه نین ؛
اوساده انسا نلار او یاندى بیر دن . . .
بیر قوجا آ نلا تدی : - اونو قاندرین !
بیر گنج تدی : - اونودو توپ یاندرین ! . . .

بو آندایریندن قالغدی جادو گر !
دئدی کی اولور منه ؤ میشلر :

- سن گت بیر بوت یارات ، داشدان ، آغا جدان
سویاه خلقه اودور ، دنیا یارادان !
قوی بوت گنجہ لری جملری قوسون
آ ناس قاپان دا قاپلانی بوغسون
قاپلان بوغانی دا ، بوت یارادیدر
نار گیل لردن اونا سوت یارادیدر
قوی او ، بوش گزسین ، و کولگہ ده یاتسین
اونایان باخانئ ، دو گسون ، قاناسین !

بیله لیک له اینام مشعلی یاندى ،
ئللری یالان سوزه ، بوته ایناندى . . .
قارلی قیش گچدی گلدی قزیل یای
بیر خبیث آدام دا ، قایردی بیر « یای »

بامبوس سار ھارلا ريندان ، دوز تىدى او خىلار
(دندى، يايى . چىكن : دوشمانى او خىلار! . . .)
او آدم يايى نى قىرالاومردى ،
قىرال يايى آلدى ، چىكىدى ، و گوردى :

اوخىلادى بىر قىز يولمان گىچىدە ،
اولدوردى بىر گىنجى سودان ايچىتىدە . . .
ايلىك خىلق قورقوسونون او جىماعى سوندى ،
بىر پارلاق گونىش باشنادوندى . . .

۲

جادو گر بىر سياه چوخا گىبىردى
او ، قىرالاھر گون ، بوت دن دبىردى :

*-ازە قامىش

- سن سن ، بىر اوزوندى بىر بوتون كولىگە سى ،
قالىن ھىشە لىردى ، قىرال اىلكە سى ،
سنىن دراعللىرىن ، آوى ، بالىغى ،
نار گىلىن سوتو ، وزىتونون يايغى
قادا بالادان بوت سنى قوروموش ،
سنىن ايچون اوخور ، كولىگە لىكە ، قوش ،
سنىن اوچون قايناز سولاردا غلاردا ،
سنىن ايچون آچار گىلار باغلاردا ،
سن ، « آنا ناس قاين » ، قايلان بىر تانسان !
تانرى يا او خىشار ، بىر بويوك انسان سان . . .
اغل چورە گىنى يە ، كو ھاسنى ياق !
قارتال قانادىنى ساچارلار تاناق !
بىراخ توك سالىنىلار ، سنى گورە نلر ،

يىندو گوش قوپىدى، انسان قىرىلدى

سام يىل لىرى اسدى ، حيوان قىرىلدى

اقول تالاندى و چادر لار ياندى،

يىنى مزار لاردا، قاراشام ياندى . . .

بىر چوخ قهرمانلار جىسه آتيلدى ،

بىر چوخ قاندىنلاردا يولاسا تىلدى ،

(۱) كويلر تالاندىغا، آرتدىقچا اسير :

زىنگىن لىشى كاهن، دىر چلدى امير! . . .

اسير لىرى سوروب، بوغدا كدىلر،

ميوه آغاچلارى ، باغدا كدىلر،

امكچى چوخالدى، نعمت ده آرتدى ،

دنيادار لىشى، ومخمت ده آرتدى . . .

باليق دوتانلار، و نار گيل دره نلر . . .

پاين لار قىش اولدى ، عصر لىر گچدى :

آج، سوسوز قانلار، دنيادان كوچدى . . .

جادو گر چوخالدى، اوخ آتان آرتدى ،

قولدور لار ائللىرىن باشى، دارتدى!

ايشله مهيب ، يىن، چوخالدى هر گون،

آرتدى قاراماتم، آزالدى دوگون . . .

دنيادار لىن سرى آراندى

قريليب بوتلرده ، «باغدا» اودياندى ! «

داش معبىدى كىلدى ، ياندى شاه دانا لار،

بوياى مذبجى، آخان آل قانلار!

كاهن لىرى نده، اوتوردى خا خام!

كهنه لهه دى خانلىق ، اولدى بردوم . . .

امیره باج وهردی، قولدورا خنجر
(بیلرہی کی خنجر یاغنی نی بیچرا)

بیله لیک له گچدی اوزون بیر زمان
توپرانغی، دو گوشده، بویادی آل قان!
زنگینین باغچاسی قانلا گلگندی ،
مجلسی قورولدی ، سازی دیلگندی ،
شاعرلر مدح آندی قیزیل صاحبین ،
قیزیل قان گوردوده، دیلمنه دی دین !
دنیایمی یخانلار قهرمان اولدی!
سوینجین چیچکی سارالیب، سولدی . . .

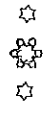
بو بیر پرده ایمش ، قارا نلبق پرده ،
گون چیخدی، یل اسدی، یر تلدی پرده ! . .
طهران ۱۵۱۳۵۳

دره بگلیک دوری باشلانندی بیر گون
بگه یان باخانلار اولدولار سور گون! . .
دو گوشلر باشلانندی ، دو تولدی اسیر ،
دوستاق آیاغندا پاسلانندی زنجیر . . .
طوقانلاردان سونرا، سولار دورولدی ،
کوله ساتماق ایچون، بازار قورولدی ؛
اربابلاریزینی سوردولر قوللار ،
اله گلدی بوغدا، همده تره بار ،
کنیزلر نزه دی خاچه نین ائوین ،
کنیز آلماغنی داروا گوردی دین !

قوللار آج قالدیلا تورپلانندی محصول
و آجیلغا محکوم اولدی قاراقول . . .
محصولون آرتقین بازار گان آلدی
زحمت کش انسانی پیس گونه سالدی !
(۱) کوی : آند

اوردا، گونش پنجره یی بزهردی،
 گوزلدرین کولگه لری گزهردی
 آینالاردان شعر، خیال سوزه ردی !
 یازیق اولمشون، اویالدرین لی بیت اولره !
 لعنت اولسون اونویوزان دیولره !

خطر لارام مدرسه نین باغچاسین
 گوی آسماسین چیچک له ن آچاسین
 کلاسلازین ، زرین طاعین ، طاقچاسین،
 «آیه یأس» اوخویا نالاریادیمدا !
 خیال توری توخویا نالاریاد یمدا . . .

جوانلیق آه، نه خوش گونموش ، نه نعمت
 یادیمدا درمنطقی لر ، وحکمت
 «جام جم» له ، ناکام اولن گنج رفعت

*بالدیزلی، زده نکاو

مکتبب خاطره لری

۱

اوگونلر کی گون بولوتوسو کردی ،
 یل یوللارا بادام گللی تو کردی .
 شاعر اولان دفترینی بو کردی ،
 مدرسه یه ، سحرار کن ، گیده ردیک :
 «خان ناظم» تکریم ، تعظیم ائده ردیک

اونوده ارام سوویوق قیشی، داغ یایی ،
 قیزیل گونو، صاف اولدوزو، آغ آیی
 فاجارلاردان قالان حرمسراییی . . .
 بیزی، اورا «خیابانی» کوچورتدی
 نوقول ، نابات دریب ، شربت ایچرتدی . . .

(اسگى ادب خرابه يکن ، قوروير)
ترويج اتدى ، او، ايلك دفعه ، ينى شعر . . .

***

او، اكدىگى آغاچ ، ائل اويماندا :

چيچك آچير بو گون شيراز باغندا

ينى شعرين ، لاپ گلله ن چاغندا :

كىمه ده ن «نتى رفعت» كيم ايميش ؟

شعره يازان درين حكمت ، كيم ايمش ؟

***

ينى شعر ، ارور هر كن خزاندا ،

خوراسان دا اصفهان دا ، طهران دا ،

انماز او نو كيمسه بو تون ايران دا

كىمه او ناهر مر تر به تيكدير من !

توپراغنى قوجا قلاماز ياشيل «رز»

***

اويله شاعر يوخه يش آذرا ائلينده ،

جواهر ميس شعرى ، تور كى ديلنده

معرفت يوق ، يازيق ، تيرين اهلنده !

بو گون ظلمت بزيم يوردو بوروموش !

بئر چوخ رفعت ، توپراق ايچره چوروموش !

***

۲

آتام ، منيم ، بدوى ميس ، كوچرى ،

دروازدان ، بئر گون ، گيريب ايچرى

باغدان سوووب ، آتلانار كن چيرى :

«قنيزيل سولار» مچلنده ، كوكسال ميس ،

«دهوچى» دن گوزل ، گوچك قنير الميس

***

آتام ، منيم ، اور تا بو يلو بئر خانم ،

سياه ساچلى «بايات» سويلو ، بئر خانم

قیزیل رنگلی، گوزل سوسو واراییدی .
گیچن گونلر، گیچن گونلر . . . خوش گونلر!
عمر و موزدن قوپوپ، دوشن، بوش گونلر . . .

***

پاین گونو، قیریزاتم چمیشدی
ساری گونش، سولغون ایشیق ساچمیشدی
گنیمیش ایدی آتام . . . یوخسا قاچمیشدی ؟
گندی ، افسوس ! . بیرده گری دونمه دی !
اوجاغینین ایدو، لکن ، سونمه دی . .

***

قورومادی باغمیزین آغاجی ،
دورت قارداشلار قالدیق ، تک چه بیر باجی ؛
گاه گذران ، شرین اولدی ، گاه آجی . . .
هر بیر، گونو، گونلر اوسنه قالدیق ،
یتیم لیکده بو بویره لی، یا شادیق . . .

***

*سوس : زینت

دیر ، گول ، هایلی هویدو بیر خانم ! . . .
زنجیره لی کولجه لر گیردی ،
«نوش آفرین» ناغیلی نی دیردی
هر سوز باشی، خومار باخیب گولردی
زلفون تو کوب، باشین آسناا گردی
قیش گنجه سی یا تیملا سولیلردی
روح اوخشار ، اینجه سی واری ایدی
گونولونده شعر هوسی واری ایدی !
آنادر کی یاردیم ائمه شاعره ،
ناققیش و ورار سویوق ، قارا ، بیریره
الهام و هنر بلکه اودر ساهره . . .
آنالارین قوجاقلاری جنت در ،
بودنیادا ، دوغما آنایم دت در .

۳

یتیم اتوین آبروسی واری ایدی ،
الوان جاملی «اوروسو» سوواری ایدی

☆

قدرمه آجی شراب ایچر تدی ،
دوشمان منی، یادائللره کوچور تدی . . .

بختیارلیق ، تک باشنا اولارمی ؟
خاقین گونلوسونجه دولارمی ؟

جهنمه آچان گللر سولارمی ؟
یالینرا کن ، یالینر بیچن محوا اولار!
اوزوتو کوب، اوزو ایچن محوا اولار!

***

گلین دوستلار، بیز یاخین دان ، تانیشاق !
دوغما شعرین روا چندا چالیشاق
اغلیه یزین آتشیله آلیشاق . . .
کاروان کوچریول اوزره کول قالار ،
باغچاوان دان چیچک قالار، گل قالار .

۴

زمان آتدی ، پرده لری آرادان ،
سو کسیددی ، ایشدن دوشدو دگیرمان ،

۸۹

من اوزومدن داستان دئمک ایستهتم ،
قضا، قدر، چرخ فلک ایستهتم!
دوشمانلاردان ، یاردیم، دینگ ایستهتم . . .
بیر شاعرم ، « گهجه لری یاتمایان » ،
اوز شعرینی ، قیزیل پولاساتمایان .

***

اوشاقلیقدا ، قارایرده، سوروندوم
چوانلیقدا، دردو غمه بوروندوم
افقلده، سنیق آئی تک گوروندوم !
کوردستاندا « کاک میرزا » لیق ایلهدیم ،
ایستانبولدا بختیارلیق دیلهدیم . . .

***

من یوردوم و اوز گه لره ساتما دیم
خلعت آلیبا و اولیمی آتما دیم
مخمل ایپک یاتاق ایچره یاتما دیم

۸۸

«سورگون»

قووو لودوم آه، وطنمدن، ائليمدن،
ايلىر بويى، نئز گوروم . . . نلرمن!
داشدا آن داشاد گدى باشم، غر بقده،
محنت اولدى، ياربولداشيم غر بقده . . .
طوفان قويدى، پنجه لهشديم يل لرله:
ياغيش ياغدى، آخيب گتديم سئل لرله!
كولگه لر تك . داغى، داشى دلاشديم
اولوملرله، قاراندیق لالاشديم
حرام اولدى منه بابا او جانغى
يوردوم اولدى كاروانسر ابو جانغى
آجلىق چكيب، كور لوق - يوردوم دنيا دا
حراولمادان قوللىق گوردوم دنيا دا!
گچدى شاميم، سوندا يوردوم، او جانغيم
مندن سونرا! خمازا اولدى بولا غنيم

ائىل گوردو كى، كيم دوسته ش، كيم و دشمان ؟
بهر اولر لرى قا رانديغا ا گيلمه ش
اوبلاز گونه باخان گىلى «دگل ميش!

***

حریت دن، ظاهرده، دم ووردولار!
های، کوی سالیب، ائىل اويمانغى يوردولار!
خلق يولوندا دوزاق، كلك قوردولار . . .
بوگونه دك دوروشيرين اوردوسى!
گلير ظلمت تانرى سينين گورسى ! .

***

گونوم گچدى . . اولدى قيريل گلوم خار!
شامسونمكده، گهجه سويوق، منزل دار!
بو باغلانان قاپلارى كيم آچار ؟
شعرين گوروب، سنى آنديم شاعریم!
وطندا . . . دگمه، يا ندیم شاعریم!

✦دوزاق، تله

- تو پراق اوسته ، ندن بيله ، ياتيبسان ؟
 هاردان گليب ، بورالارا چاتيبسان ؟
 آغزين قانلي ! اوستون ، باشين توزلودر !
 سوايستيرسن ؟ ... گل ايچ سرين ، توزلودر ،
 باخيب گوردوم : آلي پوللي گلين در !
 بستي سبن سويوشيرين ، سيرين در
 آشتديم سه اونون آيدين شن سسين
 گوزلرينده گوردوم غمين كولگه سين !
 دئديم : گوزل ! براخ مني ... گمت يانا!
 الليريني بولاشدير ما آل قانا ...
 براخ مني ، كولگه ليكده ، دينجهليم ،
 سن گمت كنده ... هاراده سن من گلیم «
 آغاجليقه قارا بيردام گوسته ريب .. :
 دئدي - تن گل : سن غريب سن ، بيز غريب .. »

پالچيق بير ائو قارا نليقه ره ريانلي!
 بير زنداں در آزن بوغان انساني !
 يري شح دد . ديوار لاي شح ، ييقيق
 قابوسندان ، دوشوريره آل ايشيق .

بلالي آي هله باشا چاتمادان ،
 بوزداغلا را ، گونش ايشيق سالمادان
 «سو باشندان ، بير گون گچديم ، صبح چاغني ،
 گوردوم سونوب خلقين اوده اوچاغني
 قاچيب ، گنديم او جهنم اودندان ،
 گوردوم ، بوتون يرده اولوم ، آتش قان!
 منزل كسيب . گنديم گنديم - ايكي ندي
 نه چاي گوردوم ، نه باغ نه بير تيكي ن تني !
 گوردوم ، يانيز كندن ايراق بير آغا ،
 بير اسيري ساليب قارا بيرداها
 سوايستيم : جاب آلديم قر باجلا !
 آغزي قانلي اوتوب گنديم ياه جلا ...
 گزديم چولي گورمه ديده هيچ كيمي
 يول اوزره دوشدوم قارا داش كيمي !

سحر مني بير اينجه سس اوياتدي !
 اوره گيمه يارا ووروب ، قاناتدي :

دالمىجا آوا لگون كولاگه سورونور !
تارا اولومنه آيدين گورونورا!
يولادوشوب ينه يولدان گچيرمه
چور اقليقدآجى سولارا چيرمه .
دوشوبورمه ، گنيش ؛ بويوكجهانا ،
كيم غم سالدى ، غرق ايلهدى آلغانا ؟
غمه نيره ؟ كئلى يري سورهنده ،
بوزاج تارا كوشن لرى گورنده . . .
لوت آعاجدان ، قوشلار اوچور كئدره كن
پاين گونو داغدان ، قاش ، گوز ائدمر كن

نونش قيزيل آلوسا چيرمه يانا
لكن عالم ندىن اولموش غمخانا ؟
تو كئمز درد بود نيانين ثروتى
يوخ كئلى نين نه چوره گى ، نه اتى
كئلى ، حقيقتنه ينده ، مملكدار ،
ديوان دوتارا نا هممه شر آتارا !

كليم اوسته ، اوتورموشدر بير قازى
گوزى ياشلى ، زنگى اوچوق ساپ سارى

بير بو جاقدا ، كوهنه بيشك سا لالانير

هيسلى قارا بير او جاقدا او ديانير

بهار كيمي ، گلين گيرير قا يودان !

دوتموش الدهه سوتله دولو « كوما جدان ،

سفره ساليب ، - قوناق ياخين گل ! » ده بير

منه چوره ك وهر يب ، اوزوده يئير . . .

- نچه ائووار ؟ » سور شورام - بو كئده ؟

- آختار ماسن ، قوناق ، آدم بو كئده . ! .

قور خودورى ارباب بيزى هر گمجه ،

اولوم دو گور قاپوه يزي هر گمجه !

كوك ساليبدر قوناق شيطان بو كئده !

نه آختارير ويران اولان بو كئده ؟

اوزه گيمده سزى ، يا نغين وار سادا

آيا قلا ريم يارا باشماق دار سادا

جنت لردن، سور گون اولان، گوزلر :
«سره زین» ده، هر یای، ظهور ائده لر ! ..

براق بايقوش خرابا با نالاسین!
خاقی دوشمان سو گوب، سو گوب، دانالاسین
لکن، زمان د گیشمن درمدارین
قورومازد، قیزیل قانی احرارین
شاعر، یئنه، شعر یازارائل ایچین .
قارلار ایر چایلار ایچین ، سئل ایچین
بوز بولوتلار گونون اونون دوتاماز
اوز گه اویماق یوردوموز اودا اماز ...

بسله دیگی باعدان اونای ورمز!
ایشله ده رک، چوره کورمن چای ورمز!
وحشی کیمیی، کتلی یاشار نکبت ده
قورولار کن، جاننی چیخار غر بت ده
جان یاندیرار بو اولکه ده، کیم اونا ؟
حق : انیشا، بو یانار آل قانا !

ساوالانین اودو، سو یو قانیدایر ؟
باخسان افق آچیق ماوی، آینادر !
بویر، یاشیل بیر جنت درائل ایچین
بیله گوزل اولماز ژاپون، هند چین
بویر، بیر آز اردبیل دهن یوخاری،
«سه رهین» در... ایستی سولاردیاری
بهارسونو، داغلا یندایر قار
یای آراسی قیزیل گلر آچیلار .
بال آریسی، اونداه، مکان سالبدر .
بالی، رنگین کهر بادان آلبدر .

گنججه لری بالدیزی، ائوینده یاتدین !
بیر گوزل قادنیا، ایمانی ساتدین !
گوشن باییلاندا، آچدین گوزونو !
آینالاردا گوردون چر کین اوزونو !
آه چکیب، سویله دین : - عمروم چورودو !
گوشن باتدی، داغی دومان بورودو . . . . .»

بعضاً مجلس قوروب، آل شراب ایچدین ،
(سودالارین یدی شهریندن) (۱) گچدین . . . . .
سوزده، عیسا کیمه، دنیایی آتدین
طوپراغینی خلقین قیزیلالاتدین . . . . .
دندین : - آرزولارین، قصری خراب در! (۲)
دیریلیک افسانا . . . . . دنیا سراب در! . . . . .»

***

-
- (۱) یالدیزیلی : زرنگار
  - (۲) هفت شهر عشق راعطار گشت (د
  - (۳) بیا که قصر امل سخت است بنیاد است) شهر لری نه اناره اولو نموش

سهر شهاب !

***

یاغیشلا سوللانمیش، گل باغچا سندا
شیم پاریلدار کن لاله طاسندا
باشندا او تورودون آخارسولارین
سیر آتدین حزنونو، او، سون باهارین!
اصفهان خالچاسی، آلتاسالارین!
قالیانینی چکیب، خولیا یادالارین
- حیف (۱) اولسون، ده دین، سولان گلره !
بو، سو کیمی آخیب، گچن عمره (۲) . . . . .»

***

(۲-) حیف و عمر: ایکی سیلالا بلدی در

قورومادین منی آجلیق اینده
قویمادین دانیشام، آنادیلنده !

دنیا دگیشلیدی، ائلراویانندی

ظلمت لر ایچینده ایشیقلا یانندی

سن قارا بولوت تک گوئشی بوغدون

هر گون ابلیس کیمی بالالاردوغدون !

یاد آرا بائناغلادین اوزون

— سورونوره دگدین، گل سنده سوزون ! . . . »

طهران، آختام اوستو، ۱۷/۵/۲۰۰۳

فرطنا قویاندا ، ائوینده قالدین !

قیامت گونونو یادیناسالدین !

دگدین : — نه مصیبت ! نه طوفان ، یا هو !

« آج یولسوزلار » ین می ، گناهی دربو !

ناحق قان تو کولدی ، آدام قیریلدی !

اولولر باشندان ، قالاق قورولدی ! . . .

سن (منطق الطبری) اوخودون بیرده

گویده گزدین . . . خلقی گورمه دین یرده . . .

یادلارا اوزونو ساتدین ، منی ده !

چوروتدون عمر و مو ، سالدین مین درده . . .

کوشنی قویمادین ، بزیم منده ،

گوزدیکدین ده بزیم خارا باکنده !

افقومه گولن گونوسوندوردون

منی بوغدی ، آمان ! توزلو، قارا گون !

کنده مېزون قوونلار!

قارا داغلی پری ، اوزون بېلهلی
بزیم خاراب کنده گلین گللی
بیر گون بېله اونون اوزو گولمهدی
تازا گلین نجه اولور ؟ بېلمهدی ...
یاپایاییب چالدی هر گون دیوارا
بېچین بېچدی ، بوستان اادی اربابا !
آجلیق چکدی ؛ کورلوق گوردی دنیادا
سولدی گوزل یاناقلازی بیرهاوا ...
یورولمادان سحر ، آخشام ایشلهدی
اینک ساغدی ، اوغنون ، قیزین بسلهدی
چوبانلارلاودا گندی یایلاغا
حیوانلارین ، خانین سوردی اوتلاغا
سودلو اینک آغا ایچون بسلهدی .

بیر گون آغا چوبان قیزی سسلهدی :
- گوزل چوبان ، آی قیز ! بیر آزل گل بری ..
سنین ، ندر آدین ؟
دئدی : - خان پری «
- بو اینکلر ، کیمینکی در ؟ . سین در «
- نه خوشبختم ! چوبانمدا ، گلین در !
یاخشی ... آما ، گوزل اوزلوبیر قادین ،
براخارمی ائوین ، ایشین ، اولادین ؟
ایستی گونده ، آباق یالین ، بایردا
او تارارمی حیوانلازی چایردا ؟ «
گلین بیر آزدوشوندرهك ، سویلهدی :
- بوسوز لردن سینن مرادین ندر ؟
بیلمنمیسن بوائلدرده ، سن آغا ،
گوزل ، چر کین هاموقول درخانلارا ؟ «

زری ، مخمل گهیب ، گوزلله شرسن
 خاناملار تىك «خاندىق» دا ، اگلەشرسن ..
 سنين كيمى ، تارى ، گلين يارا ديب
 آنچاق من تىك خانلار ايچين ياراديب !
 بيلمز كتلى ، گوزل ندر ، چر كين نه ؟
 باخابيلمز ، خان گوزيله ، اوسنه ..
 بيليرسن كى ، بوائلدرده ، من باشام ،
 زنگين ، بويوك آغالار لايولداشام
 وار درياشيل باغيم ، چوخلى حيوانيم ،
 دنيا لار جاما ليم ، ملكيم ، سامانيم
 باخما بير آرزو جا گوزه گليرمه !
 اوقاداردا ياشلى ، قوجاد گل ..
 سن باخ كى ائل گوزللىرى ، هر بيرى
 ايسته رمنى .. ، گولدى ، دغدى «خان پرى»

خان قاشلارين چاتيپ ، دغدى — خان پرى !
 باشقا سنانگمه بوچور سوزلىرى ...
 يخارا ائويين ، اودلار تايان كىد خدا
 گنجه رهالين ، جانين بو يولدا بادا ...
 بونه سوزلر ؟ ... باشا ساليب كيم سنى ؟
 بوسوزلر له ، غم لندير دىن سن منى ...
 يقين ارين بوسوزلىرى سويله ييب :
 — كتلى قول در ، ارباب قولدورا ، او دئيپ
 آما ، پرى ، سنين كيمى بير گلين
 كچرمى هيچ آجين ، چيلاغين غميين ؟
 براق ارين ... اوبير فعله بابادر
 بئل باغلاماق بير فعله يهها وادر !
 او شاقلارى براق اونا ، گل منه !
 كابين ساللام باغ بوستانى من سنه

البت كى سن وارىلى ، كارلى آدامسان ،
حيف (۱) اولسون بير آرزاده ، عوامسان !..

اڭشيديسن ، قيزيل گوموش بويورده

مشكل آچار ، علاج ائده هر درده

قيزيل ايله باغچا ، تارلا آينار

ياشيل باغدا گوزل ائول سالينار

قيزيل وهرسن گلنديرهرسو ، باغى

قيز گلين لر سوسله نديره ريبلاغى ،

قيزيل وهرسن ، سولواينك آلاسان

اوتاغنا اپك خالچا سالارسان

لكن ، قيزيل گنج لنديرمن قوجانى

بير گنج قادين سومن قوچا بير خانى!

اڭشيديسن بو اولكهده ايراندا ،

قيمت يوحذور حيوان قدر انساندا ..

(۱) - حيف : ايكى سيلاب لى در

قيزيل گوموش طلسملى بيرشى در !

قيزيل وهرسن هر شى ، يولونا گئيدير ..

لكن گونول قيزيل ايله آينماز

بير ناموسلى قادين تورا سالينماز !..

هيچ بيلميرم من گوزل م، ياچر كين ؟

دوشو نوره يارانميشام نه اچين ؟

من اريمى سويب اونو گتمد ميشم

ديمك كى اوز مرادىما يتميشم !

او بير ايگيت شرافتلى انساندر

چوخ شكر كى نه بير بك در، نه خان در ..

اوشاقلارى اودر منه وهرن پاي

- حياتمدا بيرى گونش بيرى آي -

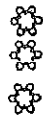
من اونلارى دنيا لارا ساتمارام .

بير كافتارين خاطرينا آتمارام

انسانلیغی قوران زحمت چکن در
یرنی یهسی آنجاق یری کن در
ارباب کیمدر؟ - بیر یارازیت، بیر زهلی!
قانلار ایچن ائولر یخان بیرده لی!

خان قاشلارین چاتیپ اشدی بوغلازین!
سوزدو یاشیل چولو، داغین آغ قارین
اوسوزلردن سانکی گلدی اوزونه
باخدی حیران اوقادینین اوزونه
سویله مهدن بیر سوز گتدی یولونا
هیچ باخمادان نهماغینا، سولونا...

۲

آخشام اولدی... دوشدی یولا کولگه لر
ساکت اولدی داغلار، داشلار، دره لر

اریم منیم ایشلر چولده، زمی ده،
گیچندیر ره اوشاقلاری، منی ره...
یوزمین لر جه اونون کیمنی فعله لر
زحمت چکیب بوغداا کوردن دو گر
بارلی آعاج اکر باغدا بوستاندا
ایپک قوردو بسلر، بسلر حیواندا
گللند یرهن اودر بو کوردنیا یی،
هر بیر شیده واردر اونون بیر پاییی
اودر تیکس ایشیق ائولر شهر لر
زنکین لر مخمل ایپک گیدیر ره!
باهارلاردا چیچک آچان باغچالار
صانیدیق صانیدیق طویلادیغین آقچالار،
سنین د گل کندیلی نین مالی در
خانین بگین د گل ائلین مالی در...

اینک نری قاندى پرى اونونده

عودت آندى داخماسنا اوينه

گوردى داخماقارايلىقدىر ساكتندىر !

اوايچينه سانكى سويوق يل اسير !

اوشاقلارى ايكمسى ده ياتييلار

باشلاريني بير بيرينه چاتييلار . . .

گوردى ارى قايدىمىمىش زهى دن . . .

نه بير ايچم سووار ائوده ، نه بير دن !

قاپ گوتوردى گند سين بولاق باشنا

اونو گوردى بولدان گچن بير آشنا ،

غملى غملى دئدى ، گور جك پرى نى :

- ارباب ساليب بيز وليغا اربى . . . »

بوخوردن قلبى بير آرسىخىلدى

بىر اينگه توخو ناراتق يخىلدى !

باشماخلارى چىخىب دهمده سو كولى !

بىستى سىندى سويى بره تو كولى . . .

پاين ايدى . . سارالمىشدى ياپراقلار

بوشاليردى ياواش ياواش يايلاقلار

چن باسيردى سحر آخشام داغلارى

هر گون داغين چوخاليردى آغ قارى

بىر سحر كى گوش داغلاردا ياندى :

كندىمىزدن غملى كروان يوللاندى :

بىر بوزده وه اوزه رينده بىر ناخوش !

ايكى ائشك بىرى يو آلو بىرى بوش . . .

يولك ندىمگىن جندىر يورقان بىر مس جام !

سنىق لامپا . . . ايكى اوشاق ! . . والسلام . . .

اوزاق افقلرده ، يورغون قارقالار
 بوزشخ لر كيمي ، اوچوب گئدير لر
 سانكي قارانليقدا قالان (سودوم)،
 ايشمقلى عالم دن ورير لر خبر . . .
 او، افسانه لرده، قيناران تصوير،
 مينالى جام ايچره رنگين بير جهان !
 اوشاعر لر ين آه گل آچان يورده،
 بوميدر، توزايچره . اولان نمايان ؟

ايشيميش ايديم من، اونون باغندا :
 ارغوانى گللر، سنبلر آچار،-
 ايله بيليرديم من، اونون افقى،
 بزيم افقلر تك گونولو آچار . . .

*آشده يانان لوطنى نين ديارى

ايشيميه كى يولدان گيچن قارانقوش :
 - بونلار دؤرى، كئيديمه دن قوولموش . . .
 اردبيل ۱۳۲۷

☆ (سودوم شهري)

عروبون آل رنگي اير كن گویده
 چاين پرده لري قانا بويا نير
 باهاردا گلله نين ياشيل چا يير لار
 قيزغين گونشارين اوديلايانير

سو گود لر سا چالارين تو كوشلر يره
 كو گلگه لر ائدير لر سودا جريان
 سكو تادا ميشدر بو تون ساحلر ،
 سانكي يو خودادر طبيعت بو آن !

اونون اقلقاری دایم توز لودر :
توز لو اقلقن ده اولو گون دوغار !

***

شفقین رنگری اریز سوا ایچره،
سولار ایچینه بیر خیال سونور
اومیم کولگه مدر بورونوب توزا!
آچیلان سحریم ظلاما دونور . . .

تبریز - ۱۳۲۵

شهر لودر؟

شهر ندر؟ - بوش خیال ! خیال ایسه پرده ده
اسرار آمیز بیر رؤیا، گیزی قیلان بیر سردر
خیال چیر کین حیاتین ایگ رنگین اورتوسو
رؤیا ایسه گنجه نین شربندا کسیر در !

۱۱۴

او، طلسملی دیارین ، ناغلاریتدا
دویاریم سسینی آخار سولارین
سوه دریم من اونون گوزل خیالین !
شعرده یازایان نقش و نگارین !

او، اساطیرده نقش اولان شهرین
ایندی بولوتلاردا رنگی سارالیر !
او، بیر اوچورومدر، جان اواریوردو !
اونابا خانلارین گوزی قارالیر . . .

هله اودیارین زندا نلاریندا . .
زهرلی ایلان وارچو خلوچایان وار !
هر گون سقراط لارین گوی پیالمسی
چر کین بیر هوسله زهر ایله دولار . .

اوبزیم چیچکلی یوردا بنز ممز
اوندادونغو نلوق وار، باشقا بیر رنگ وار

۱۱۴

او بیر اوزاق اقدیر بیر املین سحری ،
بیر مکتسرخیا لین جلوه گاهی اوندادر
اوبیر انگین دیزدر ، گاه طوفانلی گاه ساکت
عصر لرین گوزیاشی ، مظلوم آهی اوندادر ! . . . »

شعر ندر؟ - قارالیق بیر زندان در زنجیری ؟
پاسلی کوهنه خولیا نین قیر یلمایان رشته سی
اوبیر مدهش اوچوروم ، بیر گردا بدر آمان سین !
اوندوشن انسانین ائشیدیلیمز هیچ سسی ! . . . . »

***

شعر ندر ؟ - بیر خولیا ! - اساطیرین قاینای
تازی به لاری ، یاردان جهنمی قیز دیران !
عمر ون قوری چولونده پاریلدایان بیر سراب !
گوزدن اوزاق بیر یرده چیچکله نن بیر جنان . . . . »

* نازیلا : ارباب انواع

۱۱۶

شعر ندر؟ - آتشین بیرش ابدر - - ساقی سی ؟

- بیر گوزلدرشیح تک قارالیقدا گورونر
اوسولارین نغمه سی یاپراقلارین سسی در
اوبیر گوزل پری درهاها تا با بورونر ! . . .

***

اوشاعرین اوینی آیدینلار دهر آخشام
بیر المده صراحی ، بیر المده پیاله
بزه نگلی گلین تک اطلسلر به بورونوب
دیز چو که رهک دولنورار پیاله یی می ایله . . . . »

***

شعر ندر ؟ - بیر افق . . . ماوی یاشیل دیز تک
آلماس کی می اولدولار اوندادوغار ، گورونر

۱۱۷

گنجبه گچمیش یاریدان . . .

گنجبه گچمیش یاریدان گوزوم یولدا . . . یوللاردا

بو قارا زلیق گنجبه ده نه گئدمن وار نه گلن

هاو اودور غون یل اسمز - پرده لری اوینادان

اوقلمکاید پرده یی - چایقین خیال سن می سن!

گنجبه گچمیش یاریدان . . . چراغمین شعله سی

آقارا انیق لاردا بیر اولدوز تک سونمه ده .

گورمه ده ایم اوز قدان سونوک ساری بیر اولدوز

- طلعمین اولدوزو - اقلره نیمه ده ! . . .

سحر اوزاق . . . یول اوزاق ، طلسملی آرزولار

ظلمتارین ایچنده توز لوقا امیش بوش قالمیش .

گونش اونون چمبرین آخشام اوستو بو یار کن :

قیریق بیر آی پارچاسی اتگنده سورورن . . .

شعر ندره؟ - خیالدر . . . خیال ایسه بیر رویا !

خیال رویا اولماز سادینا سونوب قارالار . . .

خیال چو کین حیاتین ظاهرینی یال دیزلار

شعر خیال نغمه سین رباندا خوش چالار

شعر ندره؟ - عاشقین اوره ک اودون سوندورن

دوه لرین جرسی ، چوبانلارین نغمه سی - «

شعر ندره؟ - شاعرین بیامه دیگی بیر سردر

اودا اولان اهتراز باشقا بیر عالم سسی . . . «

كاروان گچمزاويو لدان آيدينا تماز آي اونو ،
بهر گچيددر كي اونا آير يليق كو لگه سا ميس . . .

ساهر: يالنيرد گل سن ، هاوي گويون آلتندا
« گنجه لري ياتمايان » - ويو لارا گوزديكن .
بهر چوقلاري سنين تڭ ايئيب گئندي بويو لدا .
سونوب گچن كو لگه تڭ ساهر سن تڭ د گل سن . . .

باشا چاتدئيش بو گنجه . . . خوروزسي او جالير -
يولودومان بوروموش ، نه گئدهن وار نه گلن !
هاوادورغون يل اسمز - پرده لري اوينادان -
بو آير يليق چاغندا ، اي نازنين سئني سن ؟ .

تبريز - گنجه ، ۴ آبان آيي ۱۳۲۰

۱۲۰

« دمير لي » نين اتگنده

پاريلديراينجي تڭ سحر چاغندا
فجرين گوزياشلاري ياپراقلار اوسته
بولوطلار آشير او جاداغلاري
سورونور كو لگه لر او تلاقلار اوسته

چارداقلاراقونان گونون ايشبئي
اوپوردمير لي نين دوواقلاريندان
ياپراغين سسي تڭ سودالي آهنگ
ائشيديلير كئدين بولاقلاريندان

۱۲۱

چو بائین رۇياسى

۱

گهجه چاتميش ياريا گويدە يانان اولدودوزلار
يول آچير لاراواوزاقلاردا گئدمەن کاروانا
بئر چوبان داغدا چوبان اولدوزى، تا گوزديککه رەك
بئر خيال آرديجا يو کسه مەده در آسمانا! . . .

* * *

گئدير. . . اما اونو بئر جازبه يولدا چو بئر ب
بئر شهاب پارچاسى تىك خاك سياه اوسته سالير!
لكن اول فانى مطرود اوزعزمندە دودوب،
ينه بئر قوش كيمى آهسته هاواياو جالير!

۱۲۳

نشانی قیزلارین باخیشلاریندا

اومید آلولاری اولور نمایان

هر یرده آچیلیب قیزیل چیچکلر

آزاد لیغین گونو دوغان زماندان . . .

باشیل تارالاردا بئین سنبلر

کاھر بائی خرمن حاظر لامازمی ؟

بونجا ساری گل تىك آچان گلین لر .

ینی بئر دنیاى قورماغا آزمی ؟ -

۱۲۲

اوسونو ائها له لي اولدوزمي؟ - اوزنجيرده قالان

ساجلاريندان اسبلي عشوه لي جانانهدراو!

اوايري اولدوز؟ - اوانا باخ كي چوبان اولدوزهدر.

باخ اوانا قتييله سانما كي افسانه درراو .

گل چوبان بولدان ايراق دوشمه يولون سويوليدر

بويولودوت! ايره لي گت، چاتا جا قسان ائويوه

سانما بوش بولدي بويول، بلکه حجازين بولي در!

باخ اوزاقلاردا گئدير ايندي قاطارلارلا ده وه . . .

گهجه چاتميش سونا، دان اولدوز داغدان گورونوب:

باخير اول وادي حيرتده، گزهن بير چوبانا!

بوسفر ماوي بير اولدوز چوبانا بولداش الهوب

اله مشعل، بوتاراق - گل ده يرائ نازلي چوبان!

اتگمدهن دوت آمان بوشلاما يوخساده سن .

گل، نيمله دولاشاق عرش اله ي ده بير آن . . .

گل سنا گوستريم اوز بورد ومون هر گوشه سيني

باخ بوي گوي اورتونون آلتندا، بير عالم گورونور!

باخ اوزاقلاردا زمره كيمي اولدوز گوزليم!

نچه مين ايلدي كي ظلمتده بو شلو قدا دونه نور . . .

اوييري كهر بار ننگنده اولان اختر ايسه .

بهر گوزل ير لي نين عشقيه سارا الميش وسولور

اوييري اولدوز اوزاقلاردا يان بير قيردر

مئي بير «ير لي» ايله تگ گوروب آشفته ولور!

گیا لہ ن، تازہ لہ ن، باغچا لارین رایحہ سی
 گتیرہ ردی، منہ بیر اینجہ خیالین قوقوسون !
 گل آچاردی گونولومدہ نی دن شعر و خیال
 گووہرر کن سولارین پر دہ سی اوستوندہ یوسون (۱)
 یاریمین سانکی گوزل عطری پورودی چمنی
 مست ائدہ ردی او گوزل رایحہ ہر لحظہ منی !

من آچاردیم گو نشہ پنجرہ می پر دہ لرین
 ساچا لریندا دولاشاردی سحرین داتل یلی
 او، آچاردی گو نشہ قارشی قیزیل پنجرہ سین ،
 کی بہارین گونشی او خشاسین اول قارہ تلی !
 گو نولومدہ او یویان خاطرہ گولسون، ینہ دە،
 تازہ لنسین گو نولوم، تازہ لہ ن عالم ایلہ . .

(۱) یوسون، خزہ

آچیلیر صبح . . . سحر یل لری داغلا ردا ن اسیب،
 و چوبان دا او یانیر داغدا ، باخیر آسمانا . . .
 تبریز ۶، ۱۳۲۴

قاراغاج یاپراق آچاندا . . .

قاراغاج یاپراق آچاندا، گووہر ندہ زمبیر
 «ساری کویٹک» نی آھنک چالاردی دردہ
 سحرین اور توسو آلتندا، بہارین گونشی
 نوردان یولار آچاردی ، اورالاردا اھشده
 من آچاردیم گو نشہ پنجرہ می گون ایشیعی
 ائو دوشسون دە ، داغلسین
 ائوین اولگون ایشیعی . . .

و گچین خاطره لر گلله نیب، آچسین بیی دن ،
 سحرین پرده آندە ، محبت چیچگی . . .
 تازه لنسین اوره گینده سارالان آرزولاری ؛
 هم دهر و رسین اونون عشقی ، فسو نکارامگی ؛
 بییر اشار تله ، اوز اقدان ، منه اول نازلی پری ،
 --من ، دیردی ، گلیرەم ، باغچیا یا گل سنده پری ؛

تبریز ۱۳۲۵

گچین خاطره لر

۲

ساری گللو و ره زک لر له اور تولو ،
 کاروانلارین دوشر گهسی اووالار ؛
 ایلك باهاردا ، آخار سو یون باشندا
 آلاچیقلار قوران ، یورغون اولالار -

چیچکله ن آغاجلارین آندە
 کولگه لر تک ، اوتوب گندهن گوزل لر ؛

۱۲۸

افقلرده پاریلدا یان اولدوزلار ،
 سولار ایچره یایراق آچان نیلوفر ؛

آخشام ، کولگه دوشن زمان ، تارلادا
 کسیک - کسیک سسله اوتق بیلدیر چین ؛
 داغدان اسن مشگین نفس نسیمه
 دنیز لر تک داغالانان گویا کین ؛

زمر د تک دور دور سولار اوزره
 سحر ، آخشام کولگه سالان چنارلار ؛
 بو یوللار دایالین ، گزه ن دوشون
 من غریبی هانکی نیزمی آرزولار ؟

۲

آخشام اوستو ، قیزیل رنگه بو یانان
 «چارایماغین ، لاجوردی داغلاری ؛

۱۲۹

ای مەشەلەر، سو گودلیکلەر، چالیللار!
عصر لردن قالان کوهنه چنارلار
ای باغریندا، باغری قارا بسلهین،
ایبک بساط قوران یاشیل چمنراز!

ای باهارین سونلاریندا گل له نین
گوموش یاپراق، ساری گللی ایگدهلر
ای گونشین رنگین امن کینلر
ای قوجالار، یتگیین، جهان دیدهلر

ای پایزدا نشانلانان گوزلر ،
یا یلاقلاردا، چو با نلار لاسه ویشن
ای یوللاردا، آغیر گندهن کاروانلار!
ای یولچولار بیلیر سینیز کیه مهن ؟

من سیزلر ددرین سو ه کی بسلهین،
مه کیزه حیران اولان شاعر م . . .

کولگه لیکده یاتان ساکت دره لهر،
جغتائین چیچک له نین باغلارین!

ای گنج چوبان داغین ، داشین سلطانی ،
سورولر له ، اوتلاقلاردا تانک قالان ،
بیر جیر این سواد سناد و تولوب ؛
گونون یورغون دملر ینده نی چالان !

شبح لمر تانک، آین دونوق نوریندا ،
آغیر آغیر یولدان گچن کاروانلار!
یاری گهجه ، سرین کولک اسر کن ،
یول اوستونده چالی تیکان یاخان لار

سین، ای مینیم خیالمین لو خندا،
قیزیل خط له ددرین ایزلر آچانلار
سایه نزه ، زحمت چکیب ، چالیشان
خلق دن باشقا سراسر ای می کیم آنلار؟

- ياغلی يام من سنین دوغما ائلمينه.
 ورمه منی آمان دوشمان الينه. . .
 قاناتینا آلیپ گزدر هر یانی
 گو تور منی قاناتلارین قوربانی
 اوردا قیزیل گللی، بوردا قیزیل قان
 گون باتمیشدر بوردا، اوردا اچیردان . . .
 یوخسا براق دالغالارا، اوزا قلاش
 دورما، بیر آن، گچ باشمدان، یوللار آش ! . . .
 یادامنی خزر لر سورو کله!
 آخیب ، گئدیم باشقا، اوزاق بیر ائله. . .

۲

گوزیوماراق ، دالدیم گکجه دریا.
 دریا د گل بیرده شتلی رؤیا یا . . .
 آخینتیلار سسین بیر آن دینه دیم ،

دنیاهنه قاراز ندان اولسادا:
 ینه سیزی دنیا قدر ایسته ره . . .
 تبریز ۱۳۲۴

یاغما سائدا گورولدا ! . .

۱

آخما، ایرماق منده سنه یولدا شام
 گو تور منی ایله کی بیردا شام
 سن داغلارین آغیر یو کون چکر سن
 بولاقلارین سرین سویون ایچر سن
 داش د گلم، یا پراق قدر یو نگو لم
 یولون اوسته، دوشن توز لو بیر گلم . . .
 بیر دامچی، یام بولوتلار دان انه، بشم
 . . . بیر کولگه کیمنارینا سینه، بشم . . .
 آخما ایرماق، دایان سناسویله ییم
 بو در منیم، انماسیم، دیله گیم :

آتماھنی عما نالارا . . . دئمہ وقول»
 دوستلوق ایله دوشما نچنی لیق آیری یول . . .
 قوی شعر یه مله اولاقلا ریز گل آچسین
 بیر اولدوزدا گویو نوزده نورسا چسین
 قوی بولوقلا رداغ آردیندان یول کسین
 شما لالاردان سرین سرین یل اسسین . . .

۳

قاوال سسی اوزاقلا ردان یو کسلیر
 قویون گچی یاشیل اولاقلا ردان گلیر
 بیر یورتدا یام ماوی اترک بویوندا
 شاهدم من بیر گوزلین تو یوندا
 خالچا ایله بوتون ائویورت بزه نیب
 یول اوستونه گل یاپراغی اله نیب
 «عاشق» چالیر سازدا خنر نغمه سی
 نه گوزلدر خنر لده سازسی !
 مخمل دونه لو، گن اتکللی گوزلدر
 یان باخاراق قوناقلا ردی سوزهر لر . . .

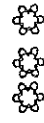
۱۳۵

پر ده لندی دنیز . . . ارتق بلمه دیم . . .
 کولگه دوشور . . . کورکسی یو کسه لیر
 بیر بالیچی اوزاقلا ردا نھی گلیر ؟
 یوخسانسودا ی ایشیغی ترپه نیر ؟
 بالیقلا رلا بیر ال سوا یچره نیر . . .
 بو ال کی مین ؟ - کی مدمنی قورتاران ؟
 براخ گلدیم . دنیز جوشوب ایشیر قان !
 قوربان دیبه دالعالا ردا آت منی
 یا ایستر سن «خنر لر» سات منی . . .
 اونود میسان اجدادین عادتین ؟
 اسگی لرین خبادتین بدعتین ؟ . . .
 اوزمان کی خنر قوربان اوتاردی :
 او یماق ، او یامر ادینا چاتاردی . . .
 باخ گور سن یا لوالو ایرام ای منجی !
 بیر کوله سان منی یا خود بیر اینجی . . .
 ایسته بیر سن سویا براق باتیمدا . . .
 یاسات منی سون گونومه چاتیم دا . . .

۱۳۴

منیم غمیم

او، آرزو آندیگین آخشام یاخینلاشیر آرتق ،
سنای منیم غمیم ، ای اسگی محنتم، اوسلان !
باخ ایندی شهر ظلام ایچره گیز له نیر ، ظلمت
سوینج اولور، برینه . . باشقا انسانا حرمان

باخ عشرتین او آمان سیزو وحشی جلادی
دو گور، اذیر هاموننی اودلو ، قانلی قیر باجلا . .
اولور کن هر کسین، ایندی ، نصیبی پشمانلیق ؛
دوت اللریمدن ، آمل، سن منی بیر آزساخلا !

***

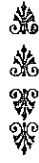
رقص ائمه کن قیز اریر لارسو اولورلار
بیر باخیشلاهمن عاشق اولورلار!

تا . . .

من، بیر قوناق ، ائوصاجی مهربان
قونان سوهن اولور البت تور کمان
سن گوندوزودا نیب، دئمه گفجهدر !
گورورسن می قوناق سومک نجهدر ؟
بیرده گوروم اودوموز لایان دین می ؟
بختیار کن اوز ائلینی آندین می ؟
نهن بیزی اودا گوروب گلمه دین ؟
یولچولاردان سوروب سوراغ گلمه دین ؟
آلچینیم یاندی، گوردون توستو سون
یاخلاشما دین . . بوغدومنی قاراگون!
هیچ اولمازسا مایاق کیمی پاریلدا!
یاغما ساندانده شک چاخیب، گورولدا . .

نه ایستی دهن ، نسویوقودان اوسانفادیق ، لکن
بیزی اوزون و آمانسین دوشو نجه لر یوردی .

اوزاقدا ، توزلولویولون دامننده ، بیرواحه
بیزی چاغیردی... زمردقانا دلارین آچدی
بووجهلمه ، یریدیک... کولگه لر کیمی ، هیبات!
قیزیلانان بیر افق دن ، گونش آلوساچدی . . .

قارانلیق ایچره گیده رکن ، اولومله چارپشاراق ،
حیات چشمه سینه بیر قدرده یاخلاشدیق !
یازیق ! کی اسدی . فنadan ، قورو ، قارایلر ،
یانیب ، یانیب داتوزاولدوق . . . افقلری آشدیق !

طهران خرداد آیی ۱۳۴۲

اوراقلاشاق . . . باخ اوزاقلاردا ، ماوی گویلمده ،
کچن اواسگی زمانلار یاچاورا یا بورونور ،
سولار ایچنده ندامت ، گولومسه یب ، گورونور .

غروب اندیر گونش ایندی ، اولومله چارپشاراق ،
سورو کله یراتگین غربه دوغرو ، افسرده ،
کنججه گلیر ، توزلیم ، دیزله . . . گل ظلامه دالاق . . .
۴۲۳۲۹

دیارغربت ده . . .

دومانلی داغلاری آشدیق دیارغربت ده ،
تیککانلی یوللاری ، بیزلر ، یورولمادان گچدیک . . .

گون اورتاتین گونشی یاخدی بیزلری . . . سحرین
سیرین و کسگین هاواسی اوشوتدو ، دوندوردی !

اوخوسن «عهد جديدى» . . .

اوخوسن «عهد جديدى»، ومريمى يادانت .

— اساطيرين او، اورا قدا، توتن ديارنا گمت !

اوقين، ائلين دن اوزا قدا، گونشلى بيريده،

كورونمه سين ديهه آ... دى ايپكلى بيريده . . . .

صبايلين براقيب ، بين اوپرده يي گريدت ،

اومنزوي قيز باقديق و «روح» و گونده رديك

او ، بير بشر شكنده، كوروندوعندرايه

اونا زلي اسمره سالدى گوموشلى بيرسايه . . . .

قيزين يا قاقلاري تودي . . . دئدى يابانجي صاقين !

اگر شرفلى آدامسان؟ بو قدر گلمه ياخين . . .

هناك بيليردى ندير قيزلارين اورهك دردى '

— من ائلچي يم، دئدى، آلامه زمينه گوندردى .

سنا عطا ايله يم كاكلنى قيزنيل اوغلان . . . «

، ومريم ، آغلایاراق ، باقدى ائلچي به حيران ،

دئدى . . — بوسوزلرين ائلچي ، تقدرمعنا سين !

اولورمى حامله ، يادلا گوروشمه ين بوقيز ؟

گولومسه يب ، دئدى ائلچي . . — بوبحث دن نه چيقتار ؟

اراده اتسه خدا، سويله ير كى — «اول واولار ! .» —

نجه صبا اسره ك ، باردارا اولوردا چيچك .

سحرله حامله اتدى قيزى ! . و اوچدى ملك . . .

***

زمان گچيب ده ، جوان قيز بير آز آغیر لاشدى !

دوچار اولوب غم ودرده ؛ يولون ايشين چاشدى . .

ائليندن آيرى دوشوب ، باشقا بير يره گئدى ،

سویچه دول آنا گمت ، خورما، اللارین تربت !
یسن او طاتلی رطب دن گوزهن دویارالیت . . .
گلاب کیمی بولانمین، گل آناه سویونندان ایچ !
سیاه دوشونجه لره، سن قاپیلما، آغلاما هیچ . . .

۳

سولار ترانه اندیب، قوشلار آتدیلر تسبیح ،
سحر آچلدی اودمه، جهرانا گلدی مسیح! . . .
زواللی ، خسته قادین تانری یا اندیب ده دعا ،
بیر اسکی به بورویوب ، کورپهینی وودشدی یولا . . .
اوشاق دیل آچدی، دندی : - گورسن هر کسی یولدا :
دنه کی صائم لفظم . . . دایشمارام اصلا . . .

» ❦ «

بووجه یله بیریدی . چوللری گچیپ، گندی
گونش غروب 'ئلیز کن، قیبله یه یتدی .
قیبله اهلی، قیزین اقر بالاری، حیران

۱۴۳

یتیشدی خورمالیغا، خوشلایب مکان اتدی .

اودم کی سانجی گلیب ده ، امانتی کسدی ،

یرمه یخیلدی یازیق قیز، تیریل، تیریل اسدی . . .

دندی . - نه بد بخت ایدیم ، دون گنجه ، اولدیم کاش !

گل آچمادان ، بوجه اندا، سونوب ، سولیدیم کاش !

همیشه لیکه منی طایقام ، اعلیم اونورسایدی . . .

بو آخشام اوستو، نهدوتغون ، نه توزلوبیر آی دی ! «

بو آندا بیر سس ائشتدی ، یاواشجا بطنندن .

- آنا، نچین دوشونورسن؟ شکایت ایلبیرسن ؟

دغمه کی تانری یولوندان آزیب ، خطا اتدی . . .

سانمین کیمی، اوغلان بوگون عطا اتدی .

من، آلاهلین، اوعزیز اوغلو یام 'اشیم یوخدور ،

اگرچه یرده منه بنزه یین آدم چوخدور . . .

۱۴۲

سوروشدولار . - بو اوشاق كيم ؟ گتيرميسن هاردان ؟ «

اشارت اتدى . - اوشاقدان سئوال اتدين ، اودبير . . . «

گولوشديلر . . . - عجبا ! بو اوشاقدان صحبت ائدر ؟

سن اي اوتانمازا او گوندن كي غر بته گتدين ،

دئمك بير يله سويشدين ياتيب زنا اتدين !

آنان نجيب ايدى . . . اي هارونون كيچيك باجى سى !

بابادان داياخشى كيشى دى . . . « بوسوزلرين آجى سى

زهر لهدى اوره گين مريم بن . . . - دئدى : سوسونين !

بودور سىح ، اونون چين ، اوچوب گليب يلدنيز . . . «

و كورپه سويله دى كي : - اي زواللى آزين لار !

باخين سما يا گورون يلدنيزم نجه پارلار !

ائمن او گوزله ديگو ائلچى يم ، مسيحم بن

من ايسته سم بو بيا بان اولور چيچك لى چمن . . .

* * *

من آلاهيون ولدى ، ائلچى سى ، صبور سيلم ،

بوتون سمالارى گزديم ، كتاب ايله گلديم ،

من ايسته سم چيريلر لر ، اولوب ، گندن اولولر ،

من ايسته سم كور آچار گوزلرين ، باخيب و گوره . . .

بودنيادا نچه گونلر حيات نصيم اولور 6

وباشقا گون ، بو حياتين گلى سونوب وسولور . . . «

گنجه ساعت ۱۱ راده لر ينده بوشهر بيتدى

طهران - ۱۹ بهمن آيى ۱۳۴۲

گو لمه !

نه قدر آغلاسان ، آغلا ؛ كي سنين آغلايشين

بو قارا نليق گنجه ايچره اريب محوا اولاجاق ،

نهنين چين ده ، بو گولبار ده ، قيزيل گون دوغاجاق . . .

* * *

گنجه نين قلبى قارا بير داشا بن مر ، و گويون

پر ده ظلمتى آلتندا اير او فغان . . .

سين آنجاق او فغانيندى بو گونلومه قالان !

آخشام كولاگه لورى

شوقين رنگى سويون حلقه لر ينده توشوب

آتشين قىزمى گلار آچيلير هر يرده

شوقين افسانوى بير آخشامى، ايزلر آچاراق ،

اهتر ازيله بومده، گورونور گوللرده

ايرى ياپراقلى آغا جلا سولار اوسته اگيليب

اوپوشورلر قاباران داغالار ايله بوزمان

باخ اوزاقلاردا سونى ، كولاگه نين بير گوندهن

سودا بير هاله قاليپدر، واققلر دهده قان . . .

بير خيال سايه ساليپدر سودا ، معشوقه ميدر ؟

سولار اوسته داغيدان سیرمالى ، گورسا چاراقنى ؟

يوخدا يلكن آچاراق ، نك باشناسير چيخيپ ؟

شام وصلتمى كى تايميش ينه ساهرياريني ؟

اونما يارديم بوسه ادا ، بويشيل چارداقدان ،

سنا بواولكه ده قانون قارابيردا خما وهر يب ،

خانايالدينلى سرايلار ، ويشيل آسماوه ريب ! . . .

يات بوويرانه ده ، حسرتلره قاتلان . . . گولمه ! . . .

گولمه ! سولسون اوره گينه آچيلان لاله لر ين .

اول ! كى سونسون اوگونش رنگلى ، خوش زلف ترين . . .

نه قدر آغلاسان ، آغلاكى سنين ناله لر ين :

بو قارا نليق گنجه نين جوف اثرينده ايرى ،

كيمسه سورماز : - بو قارا نليقدا ، بوسس ؛ ناله ندر ؟

☆ يالدينلى : زرنگار

تيرين گنجه ۱۱۶۶.۱۳۲۰

گونش چیخاندان ، باتا ناقدر
اوردا احیات وار ، اوردا گتند گل وار
اوبیر کیهان در ، فیر لاندرداتم !
فیرلادان اونو: بیر گیزیلی ال در...

دیواردا چپلاق قادین شه کیلی ،
هممه دو گوشن ، هممه ووروشان !
اوردا اوغرو لار ، اوردا قولدورلار :
بوش ، بوش گزیب و ، دبیر لرقان ، قان !

* * *

سینمالاردا ، هر گون پرده ده :
اوبوشمک اولور ... بوغوشماق اولور !
ینگی دنیادان گلمه فیلم له :
ینی نسل (۱) ین چیچگی سولور ...

اوردا سورورنر کیچک او شاقلار
موغانندان گلمه ، کرمان دان گلمه ...
اوردا ساتیلار ، هر جوره اشیا
ایراندا دوغما ، آلمان دان گلده

(۱) نسل ، ایکی سیلاب لی اوخونما لیدر

آخشامین کولگه لری تیره شره ک ، گولده اریز
میشه ده بلبل ، و خور ، ایرماق آخیر ، قاش قارالیر
و آغاجلار سو دامبهم و سیاه ایز لر آجیب ،
آی چیخیر قادینکی داغدان : واققلر سارالیر ...

« بار بود ، کوچه سی ! »

لاله سیز ، گل سوز ، « لاله زار » ایچره
« بار بود » آدلی ، بر کوچه وار در
قیشدا چوق سو یوق ، یایدا چوق ایستی !
موردار بیر یردر ، تولودر ، دار در ...

او بیر دنیادر ... ایرنج بیر دنیا!
چوق گورولتولو ، چوق پاتیر تیلی !
اویرده چورور ، یتیمین جانی ،
اویرده اریز گنج لرین پولی ...

سفره دوشه نيب ، ايچيلردى مى .
قين لار اويناردى ، الده مندیل لر ...

***

هنددهن گلمه بير چوق سازنده ،
قين يشد ير اردى گنججه مجلسى ...
باهارا بنزهر ، اومجلس آنجاق
اوخشاردى هر گون ايرنج ايليسى !

***

«باربود» آدى ، بير آهنگ ساز
شرفى دوزلدیب ، سازدا چالارميش
اوسوزو ، سازى دينلدين انسان
ددين خوليايا ، فکرة الارميش ! ...

***

اونون آهنگى گوزل «شيرين» ي ،
سراپردده ، چيلقين (۱) ائلدردى !

(۱) چيلقين : دهلى دئمسکر .

☆☆☆

اوردا ايرانچى ، اوردا شر بنچى
هاى كوى سالارلار ، گنججه به قدر ...
گالمود نيادن اوزاق اويرده :
اولور انسانين حياتى هدر !

***

اوردا «لاله زارا» آدى پاساژين
داردا خمالارى آغيز اچارلارا
اوردا ، ير آلتى ، ايشلمين لر ين
بيتر عمر و ... گوزوقارالار !

☆☆☆

۲

بير گون وارايدي ، بير گون يوخ ايدي
ائللرين غمى ، دردى چوخ ايدي ...
«پروين» دؤ گوشلفز نكبن له شمره ك :
يرده اغيدار آلتون دان چيچك !

***

ياناردى گنججه ، گنیش سراى دا
قين ييل شامدا نالار ، ياقوت قندیل لر

بیر اویله آخشام اولور کی ...

***

بیر اویله آخشام اولور کی ، گونش باتار کن اونون
 تورونجی رنگی اریر ، بیر ایشتملی ، بوزداش اولور !
 بیر اویله صبح ده وار کی ، گنجه ، گونولده دوران
 حیاتین آتشی ، عشقین گلی سونوب وسولور ...

بیر اویله بیر یا پیلا ربو ، گنیش جهان ایچره ،
 کی چننده جهنم آلوسا چار ویانا !
 بیر اویله عصر ده وار ، سلطنت سورره آجلیق !
 و آج قیلان شرفین تابدلار عشقی ، دانا !

بیر اویله عصرده . شاعر دینچی لیکله یاشار ..
 قاما شدیرار گونشین آل ایشیقلا ری گوزونو !
 بیر اویله عصرده . «خاتون» اولوردا کورتیزان !
 باخار کن آینادا عفریت مملک سانا راوزونو ! ..

کیشی گورمه یین ، جاریه لری
 آلیشدیر اراق : چاپقین ائده ردی ! ..

***

۳

او «نیمت» له ، گلله نر عالم
 «موبد» گوزونده بیر جنت ایدی !
 بیر گون او عالم اهریمن اولوب .
 اولگه یی یغیب ؛ او یماغنی یئدی ! .

کوچدی «بار بود» ، عصر لر گچدی ...
 اونون شهر تی ، بیز لره چانندی .
 زنگین بیر آدام ، اونون آدی لا .
 قجه یه یاتاغی ، کوچه یاراتدی ! ..

طهران . قصر دشت آخشام اوستو ۱۴ مرداد آئی ۴۳

بیراویله اولکده وار کی ، حوکوم سورره بایلس !
 آغین آچار قارازندان ، اوتار دادور دیندی
 بیراویله اولکده وار کی ، خرافه قانون اولور !
 فلک سورره اولومه ، فعله نی ،یری کنی !

***

۲

دومانلی ، تولو افقده ، گونش سولار سا ، ینه
 خیاله مین افقده تورونجی رنگی قارار
 گونواده هر نه قدر ، یردوتار ساغم و کدر
 ظلام ایچنده ، امیدیم ایشیقلی هالمسار .

جهنمین آوی یندیرار سادنیایی
 ینه ایلین امگیله چیچک له تر بو جهان
 شرفله عمر سورره انسان اوغلودنیادا
 یانارادیله ، قلنج ، ظالمه دوتار دیوان

☆

بیراویله گون ده دوغار ، قورتولوش گونو ، انسان
 وهره ده عدال له یر باد اولان جهان نازنه ک

قارا یازی یازماز دا ، قضا ، قدر ، آلینا ،
 وتا نریلار لایبر ابر ، گمدهر فنا یا فلک ..

طهران ۳۰ خرداد آیی ۴۳

تانیلار : ازیاب انواع

گوزلرین . . .

گوزلرین . . سانکی درین ، مای دنیوزر ، اوندان
 انعکاس اتمده بیر عالم افسانه و خواب !
 گوزلرین پرده رنگین خیال اولسا گراک ،
 یا خیال ایچره اوزاقلاردا گولن طر فمسراب !

سحر آچمیش ، او گوزل پرده ده ایزلر ، بعضا
 گمیجه نین کواگه لمی رؤیالاری اوندان گورور نور ..
 گاهه دایر آینا کیمی ، پارلاق اولان گوزلرینیز
 هر باخیشدانی بیر رنگه ، خیال بورور نور !

***

شرفین آفاق فسو ننده یانان بیر آلووون ،
بیر آلوویوخ !... یاقیچی عشقترین جلوه سی سن ،
«نر گس مست» دئمیشلر سناشاعر لریمیز ،
منجه ، شعرین وخیالین آچیلان غنچه سی سن ...

هر یانا عطف نظر قیلسا او گوزلر ، گورور نور
اوندا مرموز درمردله بو یانمیش پرتو !
بیهوده ساخلا ما سرین . . . دغمه ؛ ساهر بو گنجه
منی سومه ! . . . باخشین سویلیور هر دم . «منی سوا»

***

موغان دا قورقلیق

موغان داد وشدی قورقلیق ، چایر ، چمن یاندی
گونش قیزاردی سحر دن ، افق آلولاندی
قویون ، قوز قیریلیب ، مال قازا لاک اولدی
وشاهسون ائلی نین نوبهاری تزیولدی !

۱۵۶

***

بیر آی ایچنده ، بیر ایلیک امکلر اولدی هدر
داغیدیلار آلاچیقدا عمر سورهن ائلار
چوبانلار اولدی ، چوبان ایتلری تباہ اولدی
دیین ، گولن ائلین ایواه ! گونو سیاه اولدی
گنجه چادر دایانان لامپالار گچیب گئندی
بو بیر حکایت ایدی ، دنیادا ، اولوب بئدی ..

***

۲

***

ایشیتقلار بو یانار کن او محنتم طهران
یاناشدی دروازیایا ، آج ، سوسوزقلان کیران !
اوشهرده کی دومان ، توز او ناچکر اورتوک :
قونا قلارا دیمه دی بیر نقرده : - خوش گوردوک !

***

سریلدیلر ، قورویورده ، او توردیلار ، ناچار
سرای داطوی دو تولاندا ، یاناندا شامدانلار !
چراغ ، چوره ک قوناغا کیمسه ورمدی یالنیز
گنجه یله ایتدی اوچ اوغلان ، کیچیک گوزل بر قیز !

۱۵۷

اوشاقلار اولدی آجندان . داغیلدی شهره او با ،
موغان گلین لری ایواه ، دیندی ، اولدی گدا!

۳

موغان مجالنا گندیم ، قاریش ، قاریش گزدیم
سین سوراغینی دوتدوم ، پانزوقیش گزدیم
وطنده ، آه ، نه گوزللیک ، نه بیر صفا گوردوم
سونوک او جاق قورو کهریز ، یقیق کوما گوردوم

***

چیچک لی ، گللوچمن لر منی قوجاقلار کن ،
سین دالینجا گوزل باق ، بوشهره گلدیم من !
بو ظلمته قاووشوب ، اوز مرادیم اچتدیم
خرا به ایچره دئمک ، گنج آختاریب تاپدیم !

***

گوزشله شعله چکن داشلی چوللری گچدیم ،
و اولمه دن ، اولومون سرت شرابی نی اچدیم

بو تون بازار ، کوچهنی ، گزدی اویج کیشی بیجا ،
اوشاقلارین سوراغین کیمسه هر مدی اصل
گون اور تا گلدی ، پولیس آج قالا لاری قوودی!
دئمک کی زنگین اولاندان قادا ، بالا سوودی !

یر آختاریردی کوچنلر ، شهر دن آ ز جا کنار
تاپیلدی بیر خارا با ، اوردا بیر گمش آ نبار
کلیم ووشندی ، اوشاقلار بیرر ، بیرر یاندى ،
اوزاندى کولگه بیر آ ز سون ادا گونش باندى

قار نلیق اولدی قبیله دوشو نجه یه دالدى!
بیر آروادین شوشه بیر لامپاسی ایشیق سالدی !
بیری سماورینی قانادیب ، او جالدی سسی
سماورین اود و سوندو ، کسیدلدی زهن مهنسی .

چوره ک تاپیلما دی بیر سفره ده ، داغ جریق دا
ساراتدی بیر گمجه ده ائل ، اوبانی آجلیق دا !

او ، سوسلو بیر آرابا دزننگینی باعا آپاریر ،
یالین آیاق گمده نینده آیاقلاری قاباریر

بو یاندا ایت اولو ، و ، پیس قوخان سولار کوللیک . . .
. . . گلدوک ،
اویاندا توزلارا باتمیش یاشیل چمن ،
ایپک گیملی ، بزه کللی خانملار اباخما !
ایشیق لی رستوران ، دانسیقا ، بار اباخما !

یول اوسته لوت اوشاغی آج قایینلاری سیرامت ؛
خرابه لر ده یانلار سوراغنا بیر گمت !
قاناد گریبیدی بویرده قیزیل سوهن شیطان
النده اودوده بیر هر گمجه ، دیر قان ، قان !

آغین آچیر قارزندن ، اوتور ییلان کیمی ، آه !
ایشیقلی ، علوی جیرانا گمده نلری ، گاه ، گاه . . .

ندن سه ، گورمه دیم اصلا گزه نده من شهری :
خیالمین افقنده گولن ، یاشیل حدیقه لری ؟
اه سوزده ، سازدا گولن ، گلله ن شهر بویمیش ؟
گوزللیگیگله جیراندا اولان سمر بویمیش ؟

سعادتین قوشو بوردان گچیب ، قاناد چالماز
محبتین آغاجی توپیر اغندا کونک سالماز . .
بویرده ، ظلمت او دویدور بوتون ایشیقلاری . . . آه
ینی نسل چورویوب در ، فنا اولوب ، گمراه

شمالدا باغچالاری ، خسروانه یوردو ، ؛ راقی !
جنوبدا « زانغا » لارا ، پالچیق اولره بیر باقی !
شمالدا دوم ، دوروسو ، یام یاشیل چنار واردر ،
جنوبدا اولدلو گونش ، قاپ قارا سولار واردر !

بودور . آغیر آرابا حمل ائدن آریخ ریگشا !
عجملر ایچره نینی میدانا چیقان کیشا !

گل ایدى ، غربەسارى ، داغلارى آشيب گيدەلیم !
اويرده كى ياشايورايىدى ، اويماغىم وائلىم ...
«قارا تىقو» نون كىزىندا ، چادر قورۇب ، اوتوراق ،
بىنەنە يىزدى او كوشن ، اوقارلى داغ ، توپراق ...

گىجە آخار سولارنى يىنجە نەمەسىن ائشيدەك .
وتوز لولبولدا گۆمدەن كروانىن سىنىن ائشيدەك ...
طهران - ۱۳۴۳

«بىزىد» يىن . ۳ . اىنى

آغ - مەوش ، مەيلى قىدىلارنىن آل شەلەلرى ،
قانلى ايزلر بر اقبىلار ، سولارنى چىنگىندە !
ماوى ، فېروزە سرائى آينالار شاقوق سالىب ،
گورونور آينادا بېر بېردە ، سمار تىگىندە .

قىزىل كالىسقايا گل باخ ! ياداوطن ساتانى .
هواى نفس يولوندا ، گىنا لارا باتانى ...

* * *

۴

بودور ، بىزىم ائلىمىز گوشىن ، ائوين بىراخىر ،
آخىن ، آخىن بولالى جېنم ايجرە آخىر ..
دەمك كى ساخسى ياشا تەمىش جواهرى ائلىمىز ؟
بوتوز لولبلدە ايجىن ، تارومارا ولوب تېرىز !

* * *

چىچكىلى ، گىللى چىمنار مەنى قوجاقلار كىز :
سنىن سوراغى ائلىم بوشەرە گىلدىمەن ...
سنى ، خرابادانا پدىم ، فلاكت ايجرە ، آمان !
سنى اريتدى ، گوزل قىز ، آلساچان طهران

فیلدیشیله بزه نین، بیر اوجا تخت اوسته «یزید»
 اوتوروددر. . . دییه سن، قلعه آچان فرعون در!
 قان ایچن، ائویخان اول ظالمه قاصد گتیریب:
 قانلی بیر حادثه دن، قاجمعدن یاخشی نوید. . .

***

ایندی قرخ گون، قورچو لدرده، گرمه ن بیر کروان،
 یاناشیر، آی ایشیغندا، تپه نین ذروه سنه .
 دهوه اوستونده، سوسوز، آج قان، آروات و اوشاق:
 قولاق آسما قدا دیلار، قصرده، بایرام سسی نه. . .

دهوه لر یورغون، اوشاقلار داهایبتکین، ایواه .
 هامو بیر سس له، سوسوزلیقدان ائدیر آه و فغان .
 شهرین تونج قاپوسی، قورخولوسسله آچیلیر .
 سونگولو بیر نیچه مسکر، گورونور یوللاردان .

«روما» دان قالما، او حشمتلی و بالدین لی سرای ❖
 قرخ ستون اوسته دوران دانقالی بیر در یادر!
 آغ ایلیک پرده لر یله بزه ن، قصر «یزید» .
 سانکی، شعرین گنجه سنده، آچیلان رو یادر.

آتش ایچره یانان عود، مجلسه بیر نشاه وریب
 اوینا یرلار بزه نکلی کوله لر . جاریه لر . . .
 اللی، بئش باشقا کنیز لر یاری چیلاق بیتکین،
 مجلسین اهلینی افسون لایراق، سرخوش ائدهر

بور یوب عود وریب سسلری. . هر کس گولوشور
 ایچلیر باده گلگون، قیریلیر جام بلور. . .
 بو گنجه، «شام» بزه نیلمش، وسرای طوی دوتموش!
 «کر بلا» فتحی ایچون در، قورولان بزم سرور. . .

❖

طهرانین یای گۆنجه لمر بونده...

گهجه در... یای گهجهسی

هاوا دوتغون، و جهنم کیمی یرشعله ساچیر!

لامپانین، توزولو آل نوری، بومنحوس گهجه ده.

شاعر رهبر اولور کن ده، جنونایول آچیر...

چک یا نا پرده لری، آج قاپویی!

بولوت آلتندا، گوروم توزولویی...

لامپایی، گل آپار ای تازه گلین!

قوی قارا نلیقدا، خیالیم او جالانسین، اوچسون!

کونلوموز اولدو، غریب اولکده خون!

گهجه گچمیش یاریدان، کولارا ایچنده بیر قوش
اوخویور، کولگه لره، گنیز ایچه 'بیر شعر فراق
قارایاپیر اقلاری یل ترپیدیر، آی داغ داسونور،
آغلاشیر لار، بیسجد «شام». گن اهل عراق...

هاوی، فیروزه سر ای دا ایچیلر قرمز می،

قور توپیر اقدایا تا نالار گهجه خوناندا بچیر!

اوزدا، مینلر چه چراغ، مینالی قندیل وارا یکن:

بوردا بیر قوپ قوری آی وار... او دا ظلمتده گچیر!

قرن لر گچدی... دگیشدی جهانین اوضاعی،

اما جلالدارین احوالی دگیشمز قالدی!

بیر چوخ آتش سووویوب، سونهدی ظلمون آلوی،

سونهدی، یاندی وعالم لره آتش سالدی...

عاشورا گهجهسی ۱۳۲۶

حیات و امید

امید، اگر بوقار ابدیق جهاندا اولمازسا
کیم آخناردی حیاتیون شفقلی چشمه سنی ؟
حیاتین عشقی اگر اولماسایدی ، خاطرده ،
اولوم کسردی سونینجین گوزل وشن سسی نی .

امید، کهنه شر ابدر کی خلقی س خیرش اندر
امید، ایله قارا دنیا ، صفالی جنت بولار .
امید، ایله گل آچار باغچالار و قوشلار اوخور ،
باشیلا ناز قورور ، چوللر ، آخار ، جوشار چایلار .

بشر ، گوزون آچار ، آچار گوزلر ، گوزل دنیا !
افق بیر آینا کیمی یارلایب دا ، شوق سالار .
امید ، غملی گونولده ، ایشیق ساچان ، گوننور ،
گورهن ایشیقلی گونو ، گولمه یب ده ، کیم آغلار ؟

هاننی بیز لرده اولان صاف گنجدلر ؟
آینایا بنزراه افق ، قهریزی گون ، هالی آی ، ؟
یوقمی بو اولکدهده پر زغمه چای ؟ . . .

بو بوزین کوشنی یوخ . . . داشلی وقوملو چولی وار ،
داشلی چوللرده ، گزهر چوخ جانلار !

گنجد در . . . یای گنججهسی
گلمیشیک «تبرین» ه ، نیز . . .
جان وه ریشهره نسیمین نفسی ،
اوجالیر آی ، اوقیزیل داغلاردان ،
دانغیلیر ، هریره ، گلر رایجهسی ،
کولگهده گیزلی قالان باغلاردان . . .

طهران - کتبخانه یاریسی . ۵ تیر آیی ۱۳۴۲

بوگون وجودیمی سارمیشدی و ندوران بیر قیش ،
چتین چالیشما ، آغیر ایش و قور خور، ر عشه کیمی ،
صباح گونول دوناجاق قیرمزی گونش کیمی آه !
وبوز لو، قارلی جهنم یچنده پارا یا جاق . . .

آغاجلارین بوداغی دوشمده . . . نه نحس صدا !
بوسله دار آعاجی یوتتایب دا ، دیکمزلر . . .
وجودیمی بوسدا تیره دیر . . . وطن ائدیره م
بیراسکیمیش ، چوروموش بورج در یخیلما قدا . . .

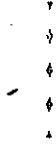
چکش له بیر اولونون تا بوتون دامیخ لیر لار !
- اولن کیم اولما لیدر؟ - او، اوتوب گچن یازدر ،
خران گونونده ، بوسس ده کو چنلرین سسی در . . .

حیاتی آلامایب ، کیم اولومله قهر اولسا ،
سوورور جهان ، گل آچار کن بهاری ابلیس بن . . .
حیاتی آلامایان ظلمه باش اگر، هیبات !
حیات، ظلمون اودوندا یانیب ، اولور بییگیمن . . .
طهران ۲۰۰۲؛ ۱۳۲

فرانسین شاعر ی «شارل بودلر» دن
ترجمه اولونمیشدر .

خران و اهنی سی

یازین اوتوب ، گچن و ایشیق گونلرین وداع ایدهرک
بوگون صباح دی ، سوبوق ظلمت ایچره غرق اولوریز . . .
من ایندیمن دیورام ، آه ، آغاجلارین بوداغی
اولوم سسیله دوشور، داشلار اوسته پارچا لانیز .

آخشام اولدوزى

***

اى آخشام اولدوزى ، اى باشقا عالمىن پىكى !
شوق دە ، پرده لىر آردى ، بوغملى چوللر دە ،
اۈلا جوردرس اى دان باخىب ، نه آختارىسان ؟
كسىلدى گوجلۇ كوك ، فرطناۋا قلاشدى ،
فقط ، ياشىل مەشە لىر اهنن ازاندىر . . . هله ده ،
قلان سودا ماللارى ، كوللار اۋستە دوشمك ده ،
قىزىل قاناد كېهك ، بىر خىيالى كىمى دولاشىب ،
كچىر عطرلى ياشىل گۈزل چمن لىر دن . . .
نه آختارىسان اى اولدوز بوغملى دىنادا ؟

***

ولكىن آخشامىن اولكروسولغون اولدوزى ، سن
دايانمادان گولل اولزله داغاسارى يونه لىب :
ياۋاش ، ياۋاش اوزونو ، پرده لىر له اورتورسن . .

***

اى اولدوز ، اى گىجە نىنغ ، لى گوز ياشى ، نه اىچون ،
ياشىل ، اۋجاتپە لىر اۋستە دوشمك اىستىر سن ؟
چوبان ھەلسوروسىلە قالىپ بوداغلاردا ،
گىجە قارانلىغى سونسوز ، يولون اوزاق ، سويلە :
قامىشلىق اىچرە ، ياشىل بىر ياتاقمى آختارىسان ؟

***

سكوتاغرىق اولان آخشام چاغندا ، اى اولدوز !
بىر اىنجى تىك ، دوشە جىكسن ، مگر سولار اىچرە ؟
اگر سويادوشە رەك اولمك اىستىرسن ، باقى ،

کومانی یا ندیریب ، آتش آچدیلار
بو یادیلار ائلی قنزیل قانینا . . . .

☆

بیر زجه سرسری ، الده قیر یا جلا
سنی دو گه - دو گه او نونه قاتدی !
هولاندالی تاجر ، ینگی دنیا دا :
بیر «زخرید» دیبه ، قیز یلا ساتدی . . . .
«ینگی دنیا» ، اووقت ، عیسه لیک ایدی
یر لری باتلاقلیق ، هاواسی ایستی ،
یالین «هندی» لرین کوما لاریندان ،
او جاقلا یانار کن ، چیمخاردی توستی . . .

~~*

ایسپانیا «دون» لاری . گنججه اورا
هندیلری قهووب ، سور کون آتدیلر !

۱۷۷

دینزلره گنده رکسن داغیت سویاساجی فی ،
و بیرد قیقده دایان ، دوشمه گو گلر اوستوندن ،
ای عشقین اینجه ، گوزل اولدیزی ، دایان گتمه !
۳ . کدر آیی ر ۱۳۴۲

زندگی

~~*

۱

. . . . .

گونلرین بیرینده ، ای قارازنگی !
پاله لار آلتندار قص ائده دین سن
آنااس و بانان طویلاماق ایچون
عیشه لرین ایچنده گنده ردین سن . . . .

~~*

قورصا نلار ، بیر گنججه دمیر آتاراق ،
سو خولدور سینین یاشیل زریونا !

۱۷۶

سین آمریکا قاراتوپر اغین
اوزامگی نیزله جنت اُتدینیز !
حق سیز لیک گورونجه آغ آغالاردان
اوشدینیز بیر آز، نفرت اُتدینیز . . .

☆☆☆

۲

اسکی زمانلاردان ، کوله یمیش قارا ،
خانلارین دوریندا ، زنگین گوزونده !
« کوله لیک » ی ، روا گورموشدی دینلر ،
« کوله » لفظی چوقدور شاعر سوزونده

☆☆☆

دوغریدر کی « سلجوق » غلام اولوردهوش ،
سرایدا ، امیراه شراب ایچره میش ! . . .
لکن قارازنگی یاقیچی گونده :
بوسمانی سوارایب ، آلاخ بیچر میش . . .

☆☆☆

۱۶۹

چال ساققال کشیشلر ، مسیح یولوندا :
« انکیزیسیون چی لار » یولون گمتدیلمر . . .

☆☆☆

سنه گلینجه او ، انگلیز لاردی ،
باشقا جورده شوندی . . . نفعی گوردی !
پامبوق تار لاسنداسنی ایشله دیب ،
یری گلنجه ده اتینی دیددی ! . . . .

☆☆☆

هر آی گهی چیلر زنگی داشیب
« جورجیا » یا ، گلن آغ آساتدیلمر . . .
سینن اسیر ائلمن هر گون چوخالیب :
ینی اسیر لری سناقادیلمر . . .

☆☆☆

۱۷۸

☆☆☆

دء گوشلارده سنى آغلار قيرديرار ! . . .

دو گوش اولميا نندا سنى گولله لر ! . . .

قيريني قاچر تديب ، كومانى ياخار . . .

قائين آخيب اولارامگين هدر !

☆☆☆

۳

۳ ۳ ۳

آل بايراق قوزادين ، مئشه ليكلردن ،

اسكى صاحب لرى قووالادين سن ! . . .

سنى يوخلادميشدى ، غربين جادوسى

طلسم (۱) قيريلدى ، گوزون آچدين سن !

---

(۱) طلسم . ايكي-يىلاب لىدر

۱۸۱

ينه ده ، شوق ده بختيارا يدين

سنا آغ قيريني باغيشلاردى خان !

غرب ده آغ قيرن باخيب گولنده

سنى « كو كلانس چيلار » آسدى آغاجدان !

☆☆☆

او ، نجيب عرقدان ، اولان انگليز ،

ايشى دوشنده سنا قوجاق آچار !

بير عمر سندن ايش چكر ، نهايت :

قوجالاندا سنى ايت تئك قووالار !

☆☆☆☆

سن وحشى آدامسان ! آغين گوزونده . . .

آفر يقادان گلمه ، يابانى كولسان ! -

سنى هانكي يىللاورا آپاريب ؟

قارا گونلو ائديب . . . زواللى انسان !

۱۸۰

ایشیلداری کن قیریق بیر آدی داغلاردان
دویولار کن بلبلسی باغلاردان
افسانه لردیاریندان گچدین سن
گبرین قیزیل شرابندان ایچدین سن
سنا گولدو ، ماوی سما ، گوی چمن :
یارین عکسین پیاله ده گوره کن !
قلم آلیب غزل یازدین یاتمادین
غزل لرین قیزیل پول ساتمادین
خراباتا گتدیب ، قاچدین سرایدان ،
سرایلاردا بیلدین اودوار ، زنجیر ، قان...
بیر «لولی» نین ساچلارینا گل تاختدین !
بزه نکلی خاتونلاری براختدین ...

~~*

اویانیق اول، آمان! قاراقارداشم!
اوزا شیل یوردونون قایغوسنا قال!
اسکی قورصانلار گری دونر لر سه!
ایرلانی، قاپلانی، جانلاریناسال! ...

☆☆☆

اونلارین النده اودلوسلاح وار
سندہ سلاح گوتور ، سندہ آتیش!
ایرلرجه ظلمتده قالان اولکه نده!
بیر تیلسین پرده لر، پارلا سین گوتش...:

طهران مرداد آیی ۱۳۴۳

شیرازی شاعر «خواجہ حافظ» ه

سنی «خواجہ» غزل لری اودلادی؟
یوخساتور کون گوزل لری اودلادی؟

گچچادا وتوب . . . گوندوز گزدرين دزبدر !
 بازارلاردا ايبك گوردون ، سيموزر
 چاغير مادين يارديمينا كيمسه نى
 شراب ايچين گر وقويدون خر قهقى !
 سر خوش اولوب ، توز لويولدان گچر كن ،
 باغچالاردا گوردون آچيب نسترن ،
 شيرازلى بير تورك گوزلين گورنده ،
 ايبك دونون ، منحمل يلين گورنده :
 وورولدون سن بزه گينه، آينا !
 ايكي شهرى باغيشلادين خالينا . . .
 معرفت سبز گوروب شيراز اهلينى
 ترك ايله دين يورت ، يوانى ، ائلينى . . .
 يولوز گچيب ، خرابادا ياتدين سن :
 اينجى لرين باشقا سناستدين سن . . .

☆☆☆

شاعر لرده ، حافظ سنين اشين يوخ
 بيليره كى دردين چوخ خدور ، نمين چوخ . . .
 سنى عشقن يانار اودوقا قور موش
 خزان سنين گللرينى ساورموش !
 قارا نليقدا طوقا لارا دو تولدون
 باشين دونوب ، اولنى سنين گونون خون
 ساحللمده باقدين ايشيق اولوره ،
 گوز گزديردين هر بو جاغا ، هريره . . .
 يارديمينا اصلا بير كس گلهدى !
 بوغولانلار حالين كيمسه بيلمه دى !
 كاروان گچدى . . . يول اوستونده اينلهدين ،
 چرسارين صدا سنى ديلهدين . . .
 قاپوسندا ، مروتسيزار باين ،
 «مداح» لارك ، چول پالازين سالمادين . . .

☆☆☆

دنیادونر ، گچر قیشلار ، گلریاز
حافظ ، سنی «موللا باز» لار آنلاماز !
حافظ ، سنین شعرین درین دیدار !
شعرد گل ... بیر خیال در . رؤیادر !
فارسی دیلین اینجی لرله بزه دین ،
چر کین قیزی ، دمک ، زرله بزه دین !
آجلیق چکیب ، حیانتداسارالدین
سورونه، هک گوندوز ، گونده قاردین !

لذتدویماز ، کوراولانلار گوزلدن
اولولره تپار عجم ازلدن ...
مزارلیق در ، بویر ، ایتلر هوره لر !
صنعتکاری سور گونلره سورورلر ...

زهر له دی سنی عرفان شرایبی
افقلرده گوردون توتن سربانی :
دندین آچان هر مشکلی شرایبدر !
عمر قیسا ، آرزوانوی خرابدر ...
عالم لری ، دندین یولون آزیملار ...
«سر نوشتی» آیین لار ایازیملار ...
دنیا ، دندین ، دوام سیزدر بنیادی ،
بیر قاری درمین کیشی نین آروادی !

بزه دینسه ، حافظ ، رنگین شعرینی
آنلامادی کیمسه سنین شعرینی ...

بو تو پیر اقدایر چوق هرزه اوت بیت ،

هرزه اوتلار ایچره ، قیزیل گل ایتر...

شاعر لری زندا نلارا آتارلار !

سولارینا آجی زهر قاتارلار...

اونلار ایچین ، سونرا تر به تیکر لر !

بسله لر لر اواندا گوی اوت ، گل ، چیچک !

اولنلرین یری ، یاشیل جنت میش !

دیریلرین یری اوزاق غربت میش !

یوواسا لمیش بوردا دیولر ، شیطانلار !

دیوان دوتار خلاقه یولدان آزانلار !...

* * *

دیوانی بی اوخویار کن ، هر آخشام ،

حافظ ، سنین احوالینا آجیرام !

۰۸۸

عمر بویو ، آیدین بیر گون گورمه دین ،

مرا دینلا ، بیر گون ، حیات سوزمه دین...

حیاتندا ، خرابادا یاتدین سا :

ایندی یرین بیر گلشن درخلد آسا !

باشین اوسته ، گمجه لری ، شام یانار

پروانه لر قادنالاری اودلانار !

سنین ایچین بلبل اوتر گمجه لر

اسمر قیزلار باغ ، باغچا نداندینجه لر...

دیوانینی آچیب ، سنی آتارلار

عاشق اولوب آتدینله یانلار...

طهران ۸ دی آیی ۱۳۴۲

۱۸۹

گنججه ظلمت ، منزل دار! - قابو ، باجاقادر ، قار!

اولوم! قابی آچیقتر :- چپلاقلاری گل آبار!

***

ایشیق یوخدور فلکده - اون قالمامیش الکده

قارا اولوم گلیب ده ، قابولاری دو گمگده ....

***

لامپادایاغ قالمایر - شاعر فکره دالمایر

آی دنیایی بزه سه :- بیزه ایشیق سالمایز!

***

یادبزه دی اوردوسون - قیرقین سالیب ، توکدی خون!

فلک چرخین قیر یلسین! - گونش ، اودون سوووسون!

***

قیریق گوزه اوخ دگر - نادان بوته باش، اگر

تولکوقورتدان قور خاندا : قوریروغینی تر پهدر!

***

ساهر ، گنججه یاتمازمیش -- اوائلینی آتماز میش

خلیقین ایستی آشنا :- سوویوق سولار قاتمازمیش

***

ماهنی لار

داغلار داشدی ، قایادی - گون افقی بو یادی

بیزیم ائلر سوه لر : هم آشنایی ، هم یادی

***

ایستر باهار ، ایستر قیش - داغا ووراره یین ناققیش

دنیا کوموش سر ابا سا - گنجلیک قیزیل رؤیامیش!

***

عزیزیم ای ، گون باتدی - گنججه گلدی یل یاتدی

یوسف کیمی ایگیدی - بیر یوماغا کیم ساتدی؟

***

قار ، آغ گللی چمن در - تانری ، بیر قار اندیر!

قارزنگینه ایپک سه :- یوخسوللارا کفن در!

***

بود نیایی آی بزه ر - سودا ایشیقلا گزهر
بعضا ظلمت ایچنده : - گونول آید نلیق سزه

بیر بایاتی

قایا ریاچین یا لچین - سئل سویو آخین ، آخین
اوچوروم اغیز آچیب : - آئینی سورمه ، صاقین!

***

اقل شاعری محهوده |

سون سوز : سون ساز

قورا قلیغادو تولاندان ، باد پاریندا ،
منیمده کوشنمین ایلك باهاری سولموشدی
بولاقلا ری قوره یوب ، قوشلا ری سکوت اتمیش ،
چیچکلی کند یمین ایواہ! خرابه اولموشدی ...

اوزون و خزنلی ایللر باشمدان آشدیقجا
سوزوم بیتیب ، سازیمین تللری قیر یلمیشدی !

قانادلارین منه گوردیکجه نامر اداییقوش ،
ایله گلیردی منه ، یای دو ما نلی ، بیر قیش دی ! ...

***

منه اولوم شنتی گوز دیکن زماندان ، آه !

ظلام ایچنده نفسدن دوشوب ، بوغولموشدیم !

حوادین او قارا داخما سندا ، تابوت دا ،

ندنسه قوپ قورویور مومیائی اولموشدیم !

سینله ، غربت ائلنده ، گوروشدیکیم دمدهن :

الین له نحس طلسمین قیر یلدی پرده لری ...

بولودلارین آراسندان گونش ایشیق سالدی

قایوم آچیلدی و دوشدو قیزیل ایشیق ایچهری ...

طهران ، آختام او - ۱۴ مرداد آبی ۱۳۴۳

بو آراسر خوش خواجه، غلامی سس لیره ک :
سرین سوخاهش آندی نا قیشلی کاساسندا . . .
او کاسا چین دن گلمه، مرجان تک - بنز راهیمیش
آغ او رتو آو زه رینده، هندی ن آل داسنا !

دییر لر بیر قوناغین او قابا گوزود گدی !
ایواندا دوشدی یره داش اوسته پارچالاندی !
تشیوشه دوشدو غلام، تیریه پ قاچدی رنگی .
بو قضا اوزه ریندن اوددو توب خواجه یاندی . . .

۲

سرایا گلدی دارغا . . . غلامی زنجیر له دی !
آپاریب، بیر داخما دا آج سو سوز بر اخی دی !
دان بری آچلار ندا غلامی سویا سالیب :
سونز ادا لالا قلاب . . . دغدی : - ای حارام زادا !

بیر غلامین گناهی !

۱

بیر ناجر غلامی کی، ازندن طالع سبز میش !
سرایدا خواجه ایچون دگر سبز چالیشاردی
او گوزل بیر گنج ایدی، آما کی غلام ایدی !
گورنده ائو قیزی نی، اود لانیب آلیشاردی . . .

بیر گنجه سرای ایچره، هر زرده قندیل یاندی
قلم کا سفره لر ی، دوشدی غلام یره
قوناقلار گلدی بیر - بیر، ایچلدی قیزیل شراب
هر یزدن دانیشدی لار قالمادی تپه، دره !

نه ايله ، بو گون ، اولمك ايستيرسن ؟» - دئدى غلام
اغۇ قيزى منه وهرسين . . . زهر له دولو بير جام ! . . .

***

۳

اشيكده اشيديدى . صبح چاغى ، قادين سسى :

گوروندون اوين قيزى ، الدهمى پياله سى !

قيز ، قلم قاشلى دلبر ، دايانيب ، دوزدى بير آرز ،

گوزلرى باشلا دولو ، غلامى سوزدى بير آرز . . .

قدح ، تيرەك الله زهرلى شراب دو كدى :

دوشهيب اتكلىرين يرا وسته ديزه چو كدى

سونادى شراب . . . . غلام ، ايچرەك رنگى سولدى !

ساراليب بتبىزى ، قانينازهر دولدى !

چاتلادى دورا قلارى . . . بوغونوق چيقدى سسى ،

سو گيلى يارادئدى : - اى اولوم فرشته سى !

خاچه نين كاساسنى نه ايچين سندير ميسان ؟»

- وورماقوى دوزون دئم دئدى آى دارغاباشى ؟

خاچه نين گوزل قيزى ، باخبردى پنجره دن :

آيانغيم شوروشدوده . . . گورمهديم يونماداشى !

زندانا ساليئدى او . . بير نيچه آيدان سونرا ،

قاضى نين امرى ايله : اولومه محكوم اولدى !

- او ، قير عاشق ايمش ! . . . بو گيزلى درد او زوندىن

قارانليق برده ، گل تك ساراليب همده سولدى . . .

«بلخ» دن گلمه قاضى ، بير «عادل» دام ايمش :

بوغارميش عدل آديله ، ائللىرى ، پايز و قيش ! . . .

سوروشدو گناهكاردان : - ده گوروم ، يازيق او غلوم !

«اولدوزون سونوك ايميش ، توش اولدى سنا اولوم . . .»

فرانسېز شاعری لامارتین دن
ترجمه اولونه وشدر

گول

بوسونوز گمجهده ، ینی سا حلالره
نه زمانا قدر سورور کله نه چکیت ؛
بیر گون بیله ، دهس آتمادان ، عصر لرین عما ننندا...
ایل بائنا چا تمادان ، سنین ای گوزل گول ا
ماوی دانعالارین ، اونو گورمز اولدی ،
اونون اوتوردیمی ، داش اوزه ریئنه مز،
باخ یالین اوتور ماغا گلدیم...
* * *

بو گون کی کیمی آه ، او گون ده چوروردون ،
یالچین قایالارا اوزونو چیر بیردین
کویو کله نین دانعالارینی ، روز کارلار ،
اونون آیاقلار ینانشار ائدردی

* * *

یادیندا ای ، آخشا ملارین سکوتندا
سولارا وستونده و گویا آلینیندا بیز ،

من ازل گوندن ، اینان ، سوهیشم جاندان سنی
ینه ده شراب سونا ! مست قیل گوزل منی !

عاشقین اولومونو ، گوردوقیز اولدی غمگین !
زهرلی صراحی یه اوزاتدی اودالین ...

بو آرا پنجره دن ، ساری گون ایشیق سالدی :
خز نلی داخما ایچره ، قیز قالدی ، غلام قالدی .....
* * *

طهران - گون اورتادان سونرا ۱ - ۴۳.۵.۱۴

اگر زمان دورماق بيلمز ، آمان بيلمز !
كلين ، اولمەدن ، سويپ ، سويشك بيزلر
انسان اوغلونون بىر قار كاهى بوخدور ،
زمان دورماق بيلمز ، اوتوب كچس ، بيزده

كوچەريك دنيا دان .....
طهران ۱۶ آبان آيى ۴۲

سون

* * *

بىردن بىر ساتكى دالغار سوسيدلار !
ساحللر افسونلانمىش كىمى اولسولار
عكس صدا ياپتۇر ، سسلر اوچا لدلار ...
بوسوزلر قولغا ماچا تىدى !

* * *

اى زمان ، اوچما دور ! سىزدەش ساغاتلار !
آخماز اولون !
بىراخىن ، بىر دەملىك سەمەتتەن بىزلر
كامىيا باولاق ....
نەقدەر سقىلار ، اولوم ايستەيب
سىزە يالوارىرلار .... آخىن اولار اچچون ،
اونودون بختيارلارى ... اونودون سىز ...

* * *

نەيازىق ! بيهودە يالوارىر دەردورام ...
عمر كچىس ... زمان اوچوب اوزاقلاشىر !
- توكنمە ! دىيىر كىن قارا كىچەيە ، آه ،
دان بىرى سوكولور !

* * *

ساهرین اثر لرینده کی بوبت یعیلیکی گوستر مسئله الینه قام آلان زمان نه
 ایچون وکیمین ایچون یازدیتمی مطلق نظرده دورمالیدر چونکه عنسکار آدی
 داشیان انسان هیچ بیر وقت شخصی منافعی و ذوقی ایچون یارانمیر شاعر خانی
 ایچون یازیر

حسین مهدی

۲
 * * * * *

... حبیب ساهرین دلیریک شعر لر ، ی آتمشدان آرتق منضمیه دن
 میداناکلمیش بیر اثر د بواثرده کی شعر لر ، هجه وزنی گله نکینه باغلی در بووزن
 و حتی قولانیلان قافیہ نظامی تورکیه شاعر لرینین تکنیک یندن زیاده تور کولو
 خانی حکایه لریمیزده گوزه چار یان عنمنه یی خاطر لاتیور... حتی عنمنده کی نظامی
 بیله بعضا بوشعر لرده بولماق ممکن اولماز

ساحله تک فالان ساریشین نگار
 سولار آیر سادامنی سین لر دن
 مین خاطر هینه سین لره بساغلار

حبیب ساهرین شعر لرینده قافیہ لر دور تلو کلر ده ۲ و ۴ مصراعلاردا

دلیریک شعر لر ، و «کوشش» شاکری بهار ه سننده یازیلیمیش اولان ایکی نظر :

... آذربایجان معاصر شاعر لر ی ایچریسنده حبیب ساهرین ده آدی
 حرمتله یاداندیلیمکده در شبهه یوخدور که اوسون درجه اورزینال استعداد امالک
 بیر شاعر در اونون اثر لر ینده توزینه مخصوص گوزل خصوصیتل آزد گلدی ساهر
 ده ان جوخ نظری جلبا آند بیر جهت حاده لر اولدیقهجا صمیمی وه چانیلی مناسبت
 گوستر مسیدر اونون شعر لرینده افاده اولونان فکر لر ، بدیی صورتلر و بدیی
 تصویر لر یولیه افاده اولونور شاعر چالیشیر که ، بدیی تصویر لر توی اولون
 آمالینی اوخوجونین قلبیه یاخینلاشدیر سین اونداهیجان اویاتین البته بو
 دوغروب اولدور غزه چی ایله شاعرین ده فرقی بوندا در هر ایکی سین فکری افاده
 ایله بیلیر لکن بیزنجی آچوق سیاسی دیل ایضله دنده ، ایکنجی سی همین فکری
 افاده اتمک ایچون بدیی تصویر یولیه گندیر بلا واسطه حاده لرین وانسانلارین
 لوحه لی تصویرینی وه ریر .

قوللايلىمىشدا ، كىتابداكى ھەممەي بۇتۇن شەئىر لىر ، عشق وحسرت تەھلىرى ئۆزىدە يىنىدە دەرى
بەئىزى لىرىنىدە ئۆزىنىك بىر تەخس كورور لور :

مەن اوزاسكى سوكىلىمى تانىمام
اومىردە قىزىللا نىمىش ھىكل دەرى

ھىبىب ساھىر كىندى رومانىك دوتىنولار يىندان چىمەيتە ، حىياتا واوتونون تەسۋىر
يىنە كەچىنچە بىزە كورە داھا موفىق اشىر لىر ۋە رەئىسەلور :

ايكىت تور كىمىن اوتاشا قلارى
اونلادار لار لار ات ، قارامال
اۋدە قان قىز كىلىن لىر
خالچادوخور گىللو ، خالخال

ھىبىب ساھىر دىن تىكتىك ومحتوى باقىمىندان داھا اوزلو اشىر لىر بىكەدە بىگىزى

سويىلە مەك اىستە رىزى

ش . ائلىچىن

گۈزە چار پان يانلىق شىئىرلار

دوغرى	يا نلىش	سطر	صحىفە
افىون چىك	فىون	۱۴	۴
يارا	بارا	۱۴	۶
باغلى	باغلى	۱۰	۹
پاينز	پاينز	۲	۱۳
الوان	الون	۴	۱۴
اسەر	سەرا	۹	۱۶
قارا چىمىن	قارا چىمىن	۱۱	۲۱
پارىدەار	پارىدەار	۹	۲۴
بورتور	بورتور	۸	۲۸
يىخار	يىخار	۳	۲۹
الوان گللىر	الون گلر	۳	۳۲
مىخىلار	مىخىلار	۱	۴۲
يول	يول	۶	۶۴
قىزىل	قىزىل	۱۳	۶۵
دەشمىلر	دەشمىلر	۲	۷۵

يانا تالار	۸	۱۶۱
چىلاق	۷	۱۶۴
گوجاوا لور	۱۲	۱۷۳
خيالى	۷	۱۷۴
خىرقەنى	۴	۱۸۵
اواندا	۶	۱۸۸

ساز	۱	۷۶
قىزىل	۵	۷۶
ايليك	۷	۷
شېرىن	۱۱	۸۷
گل لره	۷	۹۰
قىزىل	۱۱	))
وطنداشى	۱۵	))
بوزى	۲	۹۱
سېرىن	۶	۹۳
آغاچلىقدا	۱۳	))
گل لره	۷	۹۸
غز و بون	۳	۱۱۲
شىخ	۲	۱۱۳
تازى	۱۰	۱۰۶
قلمكار	۴	۱۱۹
آشیرلاز	۳	۱۲۱
يولداش اولوب	۱	۱۲۴
اقو	۹	۱۲۶